

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

METSÄVAKUUTTAJAT LÄHITAPIOLA PIR- KANMAASSA

Tero Linnainmaa

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2018
Metsätalouden koulutus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Metsätalouden koulutus

LINNAINMAA, TERO:
Metsävakuuttajat LähiTapiola Pirkanmaassa

Opinnäytetyö 61 sivua, joista liitteitä 16 sivua
Huhtikuu 2018

Metsien vakuuttaminen on lisääntynyt 2000-luvulla, mutta edelleen noin puolet Suomen yksityismetsistä on vakuuttamatta. Viime vuosien suuret myrskytuhot ovat lisänneet metsänomistajien aktiivisuutta metsävakuutusten ostamiseen ja päivittämiseen.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää millä tavalla LähiTapiola Pirkanmaan metsävakuutusasiakkaat eroavat tavallisesta metsänomistajasta. Opinnäytetyössä käydään myös läpi erilaisia metsätuhon aiheuttajia, joita vastaan metsävakuutuksilla voi varautua sekä näiden tuholaisten aiheuttamien vahinkojen euromääriä. Tulevaisuudessa LähiTapiola Pirkanmaa voi kohdentaa metsävakuutustarjouksiaan entistä paremmin asiakkailleen.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, johon kuului sähköinen tai paperinen vastauslomake. Kysely lähetettiin sähköisesti 606:lle ja paperisena 151:lle LähiTapiola Pirkanmaan asiakkaalle, joilla on metsävakuutus. Sähköiseen kyselyyn vastasi 122 henkilöä ja paperiseen 43 henkilöä. Muutama vastaus piti poistaa epäkelvöllisenä, joten hyväksytyjä vastauksia oli 162. Vastausprosentti oli 23 %.

Metsänomistajat, joilla on metsävakuutus eivät merkittävästi eroa tavallisesta metsänomistajasta. Suurimpana erona olivat maatalousyrittäjät, joita on selkeästi enemmän metsävakuutuksen ottaneiden joukossa kuin metsänomistajien joukossa. Metsänomistajat kokevat suurimmiksi uhikseen metsälleen myrskyt, lumituhot sekä metsäpalot.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Forestry engineer

Linnainmaa, Tero:
Forest insurer in LähiTapiola Pirkanmaa

Bachelor's thesis 61 pages, appendices 16 pages
April 2018

The number of forest insurances has raised during 21st century. Still, - half of private forests in Finland are without insurance. Forest owners' activity to buy forest insurance have become more frequent during last years as big storms.

The aim of this thesis is to find out how the LähiTapiola Pirkanmaa clients with forest insurance differ of typical Finnish forest owner. The different kind of destructions in forest are described. How big financial loss those cause and what kind on insurance will give protection. In future, LähiTapiola Pirkanmaa can target the forest insurance offers even better for their clients.

The study was carried out as a survey and the respondents were selected among LähiTapiola Pirkanmaa clients that have a forest insurance. The questionnaire was sent by mail to 151 clients and by e-mail to 606 clients. The survey was answered by total of 162 clients, and the final response rate was 23 %.

Forest owners with forest insurance are quite similar than typical forest owners. Farmers have more forest insurances with respect to other occupations. The biggest fears for forest owners are storms, snow damage and forest fires.

Key words: Forest insurance, Finnish forest owner 2010, storm crush

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	SUOMALAINEN METSÄNOMISTAJA	7
2.1	Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimus	7
2.2	Ruotsalainen metsänomistaja.....	9
3	METSÄVAKUUTUKSET.....	11
3.1	Ainaiismetsävakuutukset	11
3.2	Nykyaikaiset metsävakuutukset.....	12
4	LÄHITAPIOLA	13
4.1	Metsävakuutukset LähiTapiolassa	13
4.2	Metsätuhon sattuessa	15
5	METSÄTUHOT METSÄVAKUUTUKSISSA.....	17
5.1	Vakuutuskorvausten määrät.....	17
5.2	Myrsky	18
5.3	Lumituhot.....	19
5.4	Hyönteistuhot.....	20
5.5	Eläintuhot.....	22
5.6	Metsäpalo.....	23
5.7	Tulva	24
5.8	Sienituhot.....	24
5.9	Ilkivalta	25
6	AINEISTON KERUU JA MENETELMÄT	26
7	TULOKSET	28
7.1	Taustatekijät.....	28
7.2	Aktiivisuus metsätilalla.....	29
7.3	Vakuuttaminen.....	30
7.4	Vakuutuspakettien vaikutus	34
8	POHDINTA.....	38
8.1	Ennako-oletukset	38
8.2	Maatalousyrittäjiä ja kaupunkilaisia suhteessa enemmän.....	38
8.3	Vakuutuspakettien muuttaminen	40
8.4	Markkinoinnin kohdentaminen.....	40
8.5	Todennäköisimmät asiakkaat.....	41
	LÄHTEET.....	43
	LIITTEET	46
	Liite 1. Saatekirje paperikyselyyn	46
	Liite 2. Saatekirje sähköiseen kyselyyn	47

Liite 3. Kyselytutkimus	48
Liite 4. Vastaajien ja metsätilojen taustatekijät vakuutuspaketeittain.....	59
Liite 5. Vertailu aineiston ja Suomalainen metsänomistaja 2010- tutkimuksen välillä	61

1 JOHDANTO

Metsien vakuuttaminen on yleistynyt 2000-luvulla, mutta edelleen yli puolet Suomen yksityismetsistä on vakuuttamatta. 2010-luvulla vakuutusyhtiöt ovat maksaneet vakuutuskorvauksia keskimäärin yli 25 miljoonaa euroa metsätuhoihin. Kaikista vakuutuksen korvaamista metsätuhoista 75–90 prosenttia on myrskyjen aiheuttamia, silti vain kolmannes yksityisten metsäpinta-alasta on vakuutettu myrskynvaralle. (Peltola 2014, 103.) Viime vuosien suuret myrskytuhot ovat lisänneet metsänomistajien aktiivisuutta metsävakuutusten ostamiseen ja päivittämiseen. (Korhonen 2017.) Metsävakuutukset ovat edullisia, mutta silti suurin osa metsänomistajista on vielä ilman vakuutusta. Markkinointia ei kenties ole osattu kohdentaa oikeille asiakkaille ja osa metsänomistajista ei ole ymmärtänyt metsälle koituvien vahinkojen summia.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millä tavalla LähiTapiola Pirkanmaan metsävakuutusasiakkaat eroavat keskimääräisestä metsänomistajasta sekä miten eri taustatekijät vaikuttavat ostettujen vakuutuspakettien laajuuteen. Vertailu painottuu taustatietoihin: ikä, sukupuoli, tilan metsäpinta-ala ja sijainti omistajan asuinkuntaan nähden. Työn tavoitteena on helpottaa metsävakuutusten markkinointia, sillä kohderyhmät ovat tarkemmin selvillä ja oikeanlaisen markkinoinnin kohdentaminen metsänomistajille on helpompaa. Vastaavaa selvitystä metsävakuutuksien ottajista ei ole tehty. Taustatietona käytetään Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimusta (Hänninen 2011). Metsävakuutuksen ottaneiden taustatietoja on selvitetty kyselytutkimuksella LähiTapiola Pirkanmaan asiakailta.

2 SUOMALAINEN METSÄNOMISTAJA

Metla (Metsäntutkimuslaitos), joka nykyään on Luonnonvarakeskus, on tehnyt säännöllisesti tutkimuksia, millainen on suomalainen metsänomistaja. Tuoreimman tutkimuksen aineisto koottiin vuonna 2009 ja raportti julkaistiin 2011. Aikaisempi vastaava tutkimus oli julkaistu vuonna 2000. (Hänninen, Karppinen & Leppänen 2011, 3.)

2.1 Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimus

Suomalaisen metsänomistajan keski-ikä on tutkimuksen mukaan 60 vuotta ja se on ollut kasvussa jatkuvasti. Eläkeläisten osuus tutkimuksessa on 45 prosenttia ja he ovat suurin metsien omistajaryhmä. Seuraavaksi eniten metsää omistavat palkansaajat, joiden osuus on 30 prosenttia. Maa- tai metsätalousyrittäjiä on metsänomistajista joka kuudes. He kuitenkin omistavat suurempia metsätiloja kuin muut ryhmät. (Hänninen ym. 2011, 17–18.)

Suomalaisen metsänomistajan tilan keskimääräinen koko on 35 hehtaaria. Tämä sisältää vain päätilan, joten useamman metsätilan omistavilla on enemmän hehtaareja. Maatalousyrittäjillä tilan keskikoko on 58 hehtaaria. Eläkeläisillä tilakoot ovat pieniä, keskimäärin alle 20 hehtaaria. (Hänninen ym. 2011, 32–33.)

Kaikista metsänomistajista 10 prosenttia työskentelee metsäalalla palkkatyössä. Heistä kaksi kolmasosaa toimii metsäalalla palkansaajana ja yksi kolmasosa yrittäjänä. Metsäalalla yrittäjinä toimivilla on yleensä enemmän metsää kuin muilla metsänomistajaryhmillä. (Hänninen ym. 2011, 18–19.)

Sekä eläkeläiset että palkansaajat asuvat yleisesti taajamissa tai kaupungeissa, kun taas maa- ja metsätalousyrittäjät asuvat yleisimmin maaseudulla. Maa- ja metsätalousyrittäjistä tilalla asuu 80 prosenttia, kun muista ryhmistä tilalla asuu 30–40 prosenttia. Kaikista metsänomistajista tilalla asuu vakituisesti 42 prosenttia. Mitä suurempi metsätila on, sitä tavanomaisempaa on asua tilalla. (Hänninen ym. 2011, 21–22.)

Tutkimuksen perusteella metsänomistajamiehet toimivat enemmän yrittäjinä kuin naiset. Naismetsänomistajat ovat useammin eläkeläisiä tai palkansaajia. Hännisen tutkimukseen

miehet vastasivat yleisemmin kuin naiset, sillä 75 prosenttia vastaajista oli miehiä. Miehillä on naisiin verrattuna suurempia tiloja omistuksessaan. (Hänninen ym. 2011, 18, 22–23.)

Koulutustaustaltaan metsänomistajista 12 prosenttia on suorittanut akateemisen tutkinnon, 21 prosenttia ammattikorkeakoulun tai opistotason tutkinnon ja 35 prosenttia ammattikoulun. Lopuilla 32 prosentilla ei ole tutkintoa. Asuinpaikalla ja koulutuksella on yhteys metsänomistajien kesken, sillä akateemisen tutkinnon omaavat asuvat useimmiten kaupungeissa, kun taas maaseudulla asuvilla on useammin ammattikoulun tutkinto. Myös kokonaan ilman tutkintoa olevat metsänomistajat asuvat useimmiten maaseudulla. (Hänninen ym. 2011, 25–27.)

Hännisen tutkimuksen mukaan 75 prosenttia tiloista on perheomistuksessa. Metsätiloista yhtymiä sekä kuolinpesiä on molempia 12 prosenttia. Perikuntien ja yhtymien osakkaat ovat yleisesti palkansaajia tai kuuluvat tutkimuksessa ryhmään muut (työttömät, opiskelijat ym.). Sekä perikuntien että yhtymien osakkaat asuvat useammin kaupungeissa ja taa-jamissa kuin tilalla. (Hänninen ym. 2011, 35–38.)

Metsätilat kulkevat usein suvussa sukupolvelta toiselle. Tilan hankintatavoiltaan yleisin on lahjana tai perinnöksi saaminen, tällä tavoin tilan haltuunsa on saanut 45 prosenttia metsänomistajista. Ostamalla vanhemmilta tai muilta sukulaisilta metsätilan omistajaksi on tullut 41 prosenttia. Vapailta markkinoilta tila ostamalla tullaan harvemmin metsänomistajaksi, tällä tapaa metsätilan omistajaksi on tullut 15 prosenttia kaikista metsänomistajista. Nuoremmat ikäryhmät ovat useammin ostaneet tilan vanhemmiltaan, kun taas iäkkäämmät ovat saaneet tilan yleensä lahjana tai perintönä. Yli 75-vuotiaat ovat kuitenkin ostaneet markkinoilta enemmän tiloja kuin muut ikäryhmät. (Hänninen ym. 2011, 37–39.)

2.2 Ruotsalainen metsänomistaja

Ruotsin metsäpinta-ala on 28,6 miljoonaa hehtaaria, josta tuottavaa metsätalousmaata on 23,2 miljoonaa hehtaaria. Vuonna 2012 yksityiset metsänomistajat omistivat noin puolet metsämaasta Ruotsissa. Yksityiset yritykset omistavat neljänneksen ja valtion yritykset 14 prosenttia. Yksityisistä metsänomistajista 38 prosenttia on naisia ja 61 prosenttia miehiä. (Christiansen 2014, 27–30.) Ruotsissa yksityiset metsänomistajat omistavat keskimäärin hieman suurempia tiloja kuin suomalaiset. Ruotsissa tilan keskikoko on 45 hehtaaria ja Etelä-Ruotsissa keskimääräinen tilakoko on 35 hehtaaria. (Ingemarson & Hugoson, 2006, 106.)

Ruotsalaisista metsänomistajista suurin osa kuuluu ikäryhmään 50–64-vuotiaat, tähän ikäryhmään kuuluu 37 prosenttia ruotsalaisista metsänomistajista. 30–49-vuotiaat ovat toiseksi suurin ikäryhmä, sillä siihen kuuluu 24 prosenttia metsänomistajista. 65–74 vuotiaat ovat vain prosenttiyksikön pienempi ikäryhmä kuin 30–49-vuotiaat. (Christiansen 2014, 33.) Vastaavasti Suomessa suurin ikäryhmä metsänomistajissa on 55–64-vuotiaat. Tähän ikäryhmään kuuluu kolmannes suomalaisista metsänomistajista. (Hänninen ym. 2011, 25.)

Taulukossa 1 on tarkasteltu ruotsalaisten ja suomalaisten metsätilojen kokoja ikäluokittain. Vaikka ikäluokkajako on Christiansenin tutkimuksessa erilainen kuin Hännisen voidaan silti huomata, että ruotsalaiset omistavat suhteessa enemmän suuria tiloja kuin suomalaiset. Varsinkin yli 100 hehtaarin tiloja ruotsalaiset omistavat suhteessa enemmän, kun taas suomalaiset omistavat eniten pieniä, alle 20 hehtaarin tiloja. Suomalaisten metsänomistajien määrä putoaa puoleen kaikissa ikäryhmissä 20–49,9 hehtaarin ja 50–99,9 hehtaarin ryhmien välillä. Ruotsalaisilla tätä ei kuitenkaan ole vaan pudotus on paljon lievempää, noin 10 prosenttiyksikön luokkaa. (Hänninen ym. 2011, 37–39; Christiansen 2014, 33.)

TAULUKKO 1. Ruotsalaisten ja suomalaisten metsänomistajien osuus ikäluokittain ja pinta-aloittain. (Hänninen ym. 2011, 33; Christiansen 2014, 33.). Koonnut Tero Linnainmaa.

Ikä	Pinta-ala, ha			
	5-19,9	20-49,9	50-99,9	100-
Suomalaiset				
alle 45 v	40 %	34 %	18 %	8 %
45-54 v	44 %	32 %	16 %	7 %
55-64 v	50 %	31 %	13 %	6 %
65-74 v	50 %	30 %	14 %	5 %
75 v +	53 %	30 %	12 %	5 %
Ruotsalaiset	6-20	21-50	51-100	101-
<20 v	30 %	31 %	22 %	18 %
20-29 v	40 %	26 %	17 %	16 %
30-49 v	35 %	28 %	18 %	19 %
50-64 v	31 %	29 %	20 %	20 %
65-75 v	33 %	29 %	19 %	19 %
75+ v	35 %	30 %	18 %	16 %

3 METSÄVAKUUTUKSET

Suomessa on metsätalousmaata noin 26,2 miljoonaa hehtaaria, josta puuntuotantoon soveltuu 20,3 miljoonaa hehtaaria, loput ovat kitu- tai joutomaata. Suomen metsistä yksityisomistuksessa on 53 prosenttia, valtiolla 35 prosenttia ja yhtiöillä 7 prosenttia. (Peltola 2014, 33.) Yksityishenkilöt, kunnat, seurakunnat sekä ei-metsäyritykset vakuuttavat metsiään toisin kuin valtio ja suuret metsäyhtiöt (Koskenniemi 2002, 186–187).

Yksityisillä metsänomistajilla on omistuksessaan noin 12 miljoonaa hehtaaria tuottavaa metsämaata. Yksityisten omistamista metsistä on jollain tavalla vakuutettu noin 42 prosenttia ja myrskytuhojen varalta noin kolmannes. (Korhonen 2017.) Maaseudulla metsävakuutukset ovat hieman yleisempiä, sillä vakuutus löytyy kahdelta kolmasosalta maaseudun yksityismetsänomistajista, kun kaupunkilaismetsänomistajilta metsävakuutus löytyy vain 10 prosentilta (Koskenniemi 2002, 186–187.). Yritysten omistamista metsistä on myrskynvaralle vakuutettu 46 prosenttia (Karhunen 2013). Ruotsissa yksityismetsänomistajista 90 prosenttia on vakuuttanut metsänsä ja vakuuttamattomat tilat ovat yleensä alle 10 hehtaarin kokoisia (Wahlqvist 2012).

Vaikka vain kolmannes yksityismetsistä on vakuutettu myrskyn varalle, maksavat vakuutusyhtiöt eniten korvauksia juuri myrskytuhojen takia. 2000-luvulla vakuutusyhtiöt ovat maksaneet vuosittain noin 14 miljoonaa euroa vakuutuskorvauksia, joista yli 11 miljoonaa euroa on ollut myrskytuhojen vakuutuskorvauksia. (Hänninen ym. 2011, 103).

3.1 Ainaismetsävakuutukset

Suomessa vakuutusyhtiöt ovat myyneet ainaismetsävakuutuksia 1900-luvun alkupuolelta aina vuoteen 1971 asti (Ylinen 2012). Ainaismetsävakuutuksissa vakuutus on maksettu ostohetkellä kerralla kokonaan tai erissä ensimmäisten vuosien aikana. Korvaussummia ei ole kuitenkaan sidottu mihinkään indeksiin vaan inflaatio on pienentänyt korvaussummia koko ajan. Näin ollen vakuutuksen ottajalle ei enää koidu kuluja, mutta korvaussummat ovat vain murto-osa toteutuneesta vahingosta. Tästä syystä vakuutusyhtiöt pyrkivät pääsemään eroon ainaismetsävakuutuksista ostamalla niitä takaisin ja vaihtamalla nykyaikaiseen. (Ylinen 2012; Tilli & Roms 2014, 256–258.)

Ainaismetsävakuutuksia on ollut mahdollista irtisanoa 1980-luvulta alkaen ja vakuutusyhtiöt suosittelivat irtisanomaan vakuutuksen mahdollisimman pian ja ostamaan tilalle nykyaikaisen metsävakuutuksen. Yleensä ainaismetsävakuutuksen omaava metsänomistaja yllättyy vahingon sattuessa pienestä korvaussummasta ja vakuutusyhtiö saa negatiivista huomiota. Vakuutusyhtiöille haitallista on myös se, että ainaismetsävakuutukset mutkistavat tietojärjestelmiä ja lisäävät niiden ylläpitokuluja. (Ylinen 2012.)

Ainaismetsävakuutuksen omistajia ei vakuutusyhtiöiden ole helppo tavoittaa, sillä omistajan vaihdokset joko perinnönjaon tai myynnin seurauksena hankaloittavat omistajien löytämistä. Lisäksi kaikkia vakuutettuja metsätiloja ei enää edes ole, sillä puusto on voitu hakata ja tilalle rakentaa kauppakeskus tai asuinalue. (Ylinen 2012.)

3.2 Nykyaikaiset metsävakuutukset

Metsävakuutuksia tarjoavat nykyään lähes kaikki vakuutusyhtiöt. LähiTapiola on selkeä markkinajohtaja, lähes 50 prosentin markkinaosuudella. Osuuspankilla on toiseksi eniten metsävakuutuksia, noin 33 prosenttia ja nämä kaksi vakuutusyhtiötä hallitsevat markkinoita. Vakuutusehtojen osalta vakuutuspaketeissa ei juurikaan ole eroja suurimpien vakuutusyhtiöiden välillä. (LähiTapiolan omat arkistot 2017; Metsävakuutus tuoteopas 2018, 3–4; Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 2–4; Pohjantähti n.d.)

Nykyaikaiset metsävakuutukset ovat hehtaarihintaisia, eli metsän kehitysluokka tai puuston todellinen arvo ei vaikuta vakuutuksen hintaan. Pinta-alaan lasketaan vain metsätalousmaa, eli kitu- ja joutomaata ei huomioida. Hintaan vaikuttaa metsäpinta-alan lisäksi omavastuuosuus, vakuutetun metsän sijaintikunta, vakuutuksen laajuus sekä myrskytuhojen enimmäiskorvausmäärä. LähiTapiolan vakuutuksissa myrskytuhojen enimmäiskorvausmääräksi voi vakuutuksenottaja valita joko 15 €/m³, 26 €/m³ tai 35 €/m³. (Metsävakuutus tuoteseloste 2017, 7.) Kasvattamalla omavastuuosuuden määrää voi vakuutuksenottaja pienentää vuosittaista vakuutusmaksun määrää. Myrskytuhojen enimmäiskorvausmäärät vaihtelevat hieman yhtiöiden välillä, mutta erot ovat kuitenkin vain yhdestä kahteen euroa kiintokuutiota kohden. (Metsävakuutus tuoteopas 2018, 3–4; Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 2–4; Pohjantähti n.d.)

4 LÄHITAPIOLA

LähiTapiolan omistavat lähes 1,6 miljoonaa asiakasomistajaa. LähiTapiola palvelee henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita tarjoten heille vakuuttamisen, säästämisen ja sijoittamisen palveluja. (Tietoa yhtiöryhmästä 2018.) Tämän päivän LähiTapiola on muotoutunut vuosien aikana tapahtuneiden fuusioiden pohjalta. Lähivakuutuksen juuret ovat vuodessa 1770, jolloin kuningas Adolf Fredrik sääti lain pitäjien paloapuyhdistysten perustamisesta. Tapiola on puolestaan syntynyt vuonna 1857 paloapuyhdistykseksi. (Historia 2018.)

Vuonna 1933 säädettiin laki keskinäisistä vakuutusyhtiöistä, jonka seurauksena seuraavina vuosikymmeninä syntyi paikallisia Lähivakuutusyhtiöitä ympäri maata. Ensimmäinen fuusio tapahtui vuonna 1982, jolloin Tapiolan edeltäjäyhtiöt Pohja ja Aura fuusioituivat Tapiolan päivänä 18.6. luoden Tapiolan. Vuonna 2000 Tapiola laajensi toimintaansa finanssipalveluihin ja Tapiola-pankki aloitti toimintansa vuonna 2004. Lähivakuutus ja Tapiola päättivät fuusiosta vuonna 2012 ja 1.1.2013 LähiTapiola aloitti virallisesti toimintansa. Vuosina 2016 ja 2017 LähiTapiola laajensi toimintaansa terveys- ja hyvinvointiliiketoimintaan ostamalla osuuden Pihlajalinnasta sekä Mehiläisestä. (Historia 2018.)

4.1 Metsävakuutukset LähiTapiolassa

Vakuutuskelpoiseksi metsäpinta-alaksi luokitellaan metsämaa, jonka vuotuinen kasvu on yli 1 m³/ha eli metsätalousmaa. Vakuutukset kattavat puuston, puutavaran, taimikot, bioenergiaksi tarkoitettu hakkuutähteet sekä metsäpuiden taimet. Vakuutuspaketit kuitenkin vaikuttavat korvausperusteisiin, sillä eri vakuutustasot kattavat eri vahinkoja. (Metsävakuutus tuoteopas 2018, 6.)

Erityisen arvokkaat puustot kuten visakoivikko tai joulupuuviljelmät voi vakuuttaa erikseen ja onkin hyvä muistaa, että ilman erillisivakuutusta rinnastetaan erikoispuusto vastaavaan talousmetsään. LähiTapiolassa, kuten muissakin suurissa vakuutusyhtiöissä, on vakuutettava koko tila kerralla, eikä vain osaa metsätilasta ole mahdollista vakuuttaa. (Metsävakuutus tuoteopas 2018, 6; Metsävakuutus tuoteseloste 2018, 2.)

LähiTapiolalla on kolme erilaista vakuutuspakettia metsävakuutuksiin, joista jokaisella on oma laajuutensa (taulukko 2). Laajin vakuutus on nimeltään Laaja Metsävakuutus, johon sisältyy kaikki uhat, joita vastaan metsiään voi LähiTapiolassa vakuuttaa. Hieman suppeampi vakuutuspaketti on Perus Metsävakuutus, joka sisältää lumituhot, myrskytuhot, metsäpalot vastuuvakuutuksen sekä oikeusturvan. Suppein vakuutuspaketti on Suppea Metsävakuutus, johon kuuluu vain vakuutus metsäpalojen varalta sekä vastuuvakuutus ja oikeusturva. (Metsävakuutus tuoteseloste 2018, 3.)

TAULUKKO 2. Metsävakuutusten kattavuus (Metsävakuutus tuoteseloste 2018, 3.)
Koonnut Tero Linnainmaa.

	Laaja metsä- vakuutus	Perus metsäva- kuutus	Suppea metsä- vakuutus
Metsäpalo	X	X	X
Lumituho	X	X	
Myrskytuho	X	X	
Hyönteistuho	X		
Tulva	X		
Sienituho	X		
Eläintuho*	X		
Vahingonteko ja varkaus	X		
Vastuuvakuu- tus	X	X	X
Oikeusturva	X	X	X

* Eläintuhoiksi huomioidaan nisäkkäiden tekemät tuhot

Lähes kaikilla vakuutusyhtiöillä on ehtoina vakuutuskorvauksen maksamiselle minimirajat vaurioituneen puuston tai pinta-alan suhteen. Alarajoilla pyritään välttämään vahinkoarvioiden teko kohteille, joiden vakuutuskorvaus jäisi kuitenkin alle omavastuurajan. Vahingon pitää olla myös ennalta arvaamaton sekä äkillinen, jotta vakuutusehdot täyttyvät. Tämän vuoksi esimerkiksi juurikäävän aiheuttamia tuhoja ei korvata. (Metsävakuutus tuoteseloste 2018, 2–4.)

LähiTapiolasta korvausta voi hakea, jos puustoa tai puutavaraa on tuhoutunut vähintään 15 k-m³. Taimikkojen kohdalla korvausta voi hakea, jos taimikkoa pitää keinollisesti metsittää uudelleen vajaatuottoisuuden poistamiseksi ja yhtenäistä uudelleen metsitettävää pinta-alaa on vähintään puoli hehtaaria. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 2–4.)

Taulukossa 3 on esitetty tuhonaiheuttajan vaikutus korvattaviin asioihin. Muita korvausta rajoittavia tekijöitä on käsitelty tuhonaiheuttajakohtaisesti luvussa 5.

TAULUKKO 3. Korvattava materiaali eri vahingonaiheuttajien aiheuttamissa tuhossa (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 2–4). Koonnut Tero Linnainmaa

Tuhonaiheuttaja	Puusto	Puutavara	Taimikko	Taimet	Bioenergia
Metsäpalo	X	X	X	X	X
Lumituho	X	-	X	-	-
Myrsky	X	X	X	X	-
Hyönteistuho	X	-	X	-	-
Tulva	X	-	X	X	-
Sienituho	X	-	X	-	-
Eläintuho	X	X	X	X	-
Ilkivalta	X	X	X	X	X

Vielä istuttamattomien taimien vahingoittumisesta voi hakea korvausta, jos taimia on tuhoutunut vähintään 0,5 hehtaarin alalle tarvittava määrä. Hyönteisten tuhoamia, vielä istuttamattomia taimia, ei kuitenkaan korvata vakuutuksesta. Bioenergiaksi kootun tai koottavaksi tarkoitettua hakkuutähdettä tai kantoja pitää tuhoutua palossa vähintään 0,5 hehtaarin alalta. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 2–4.)

4.2 Metsätuhon sattuessa

Metsätuholaki edellyttää, että vaurioitunutta, tyvimitaltaan yli 10 cm, puustoa pitää korjata metsästä pois, jos kuusta on vaurioitunut yli 10 kuutiota tai mäntyä yli 20 kuutiota hehtaarilla (Laki metsätuhojen torjunnasta 2013/1087). Sen sijaan lehtipuilla ei ole kor-

juuvelvoitetta, joten niitä ei tarvitse korjata pois. Kaikkia vaurioituneita havupuita ei kuitenkaan tarvitse korjata pois, vaan riittää, että vaurioituneen puuston määrä jää metsässä metsätuholain määrittelemän rajan alle. (Laki metsätuhojen torjunnasta 2013/1087; Suti-
nen 2015.)

Vakuutusyhtiöön pitää välittömästi ottaa yhteys, kun metsänomistaja huomaa tuhon metsässään. Korvausta on haettava vuoden sisällä siitä, kun vakuutuksenottaja on ollut tietoinen vahinkotapahtumasta. Korvausta pitää hakea 10 vuoden kuluessa vahingon syntymisestä, riippumatta siitä, täyttyykö vuosi vahingon huomaamisesta. (Metsävakuutus tuoteopas 2018, 10; Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 22.)

5 METSÄTUHOT METSÄVAKUUTUKSISSA

Metsän voi vakuuttaa montaa eri tuhomahdollisuutta vastaan. Yleisimmät metsän kohtaamat tuhot ovat luonnonvoimien aiheuttamia, joista suurimpana myrskytuhot. Tykkylumi on toinen suuria määriä metsää tuhoava luonnonvoima ja se on aiheuttanut mittavia tuhoja myös talvella 2017–2018. Tuhoja aiheuttavista eläimistä hirvet ja myyrät ovat metsille tuhoisimpia, tosin hirvien aiheuttamat tuhot korvaa valtio eivätkä vakuutusyhtiöt. (Peltola 2014, 103; LähiTapiolan omat arkistot 2017.)

Taulukkoon 3 on laskettu keskiarvot ja vaihteluväli vakuutuksesta maksettujen korvaussummien määristä eri tuhonaiheuttajien osalta. Suomen metsäpinta-alasta on vakuutettu vain viidennes, joten summat eivät kerro tuhojen yleisyyttä, vaan ne perustuvat vakuutusyhtiöiden maksamiin korvauksiin yksityismetsistä. Osa tuhoista on tapahtunut vakuutamattomissa metsissä ja osa tuhoista on jäänyt alle korvausrajan. (Koskenniemi 2002, 186–187; Peltola 2014, 33,83.) Vuosittaiset vaihtelut ovat tyypillisiä monille tuhotyypeille, mutta esimerkiksi myyrätuhot esiintyvät runsaammin muutaman vuoden välein (Uotila, Kasanen & Heliövaara 2015, 13).

5.1 Vakuutuskorvausten määrät

Taulukossa 4 on kuvattu vakuutuksista maksettujen korvaussummien vuosittaisen määrän mediaani koko Suomen tasolta sekä LähiTapiola Pirkanmaan osalta. Koko Suomen kattava taulukko on ajalta 2003–2013 ja LähiTapiola Pirkanmaan 2010–2016. Taulukkoon on myös merkitty vahinkojen lukumäärät koko tarkastelujaksolta LähiTapiola Pirkanmaan osalta. Tilastossa on pientä epätarkkuutta, koska summat ovat tilastoitu maksuvuoden perusteella (Peltola 2014, 103). LähiTapiola Pirkanmaan maksamat korvaussummat ja tapaukset sisältävät korvauspäätökset, joissa korvaukset on maksettu 7.12.2017 mennessä. Taulukossa on käytetty vakuutusyhtiöiden tapaa merkitä nisäkätuhot eläintuhona ja rajata hyönteistuhot omaksi alueekseen.

TAULUKKO 4. Korvaussummien määrät ja vaihteluväli tuhonaiheuttajittain (Peltola 2014, 103; LähiTapiolan omat arkistot 2017.) Koonnut Tero Linnainmaa.

Tuhon aiheuttaja	Vaihteluväli, koko Suomi (1000 €)	Mediaani ja (keskiarvo), koko Suomi (1000 €)	Vuosittainen vaihteluväli LT Pirkanmaa €	Vuosittaiset korvaussummat, LT Pirkanmaa € mediaani ja (keskiarvo)	Korvattujen vahinkojen lkm 2010–2016
Myrsky	1 000– 26 200	2 228 (11 280)	60 000– 2 841 000	209 000 (940 000)	1 844
Lumi	63–3 500	790 (896)	1000– 366 000	18 200 (110 700)	257
Hyönteiset	38–1 900	119 (456)	3 300– 53 900	12 400 (160 000)	69
Eläin	43–770 *	233 (360) *	500–12 500	3700 (5 000)	28
Palo	106–580	208 (253)	150–28 300	7 200 (9 500)	20
Tulva	8–97	34 (31,5)	2 050–3 150	2 900 (2 700)	3
Sienet	0–48	18,5 (19)	3200	3 200	2
Ilkivalta	–	–	1 890–3 100	2 500	2

* Vuonna 2009 maksettiin yli 7 miljoonan euron arvosta korvauksia pääasiassa jyrksijöiden aiheuttamiin tuhoihin. Tätä ei ole otettu huomioon keskiarvoja ja vaihteluväliä laskettaessa.

5.2 Myrsky

Neljä viidestä metsätuhosta on myrskyn aiheuttama. Kaikista metsävakuutuksista noin 39 prosenttia on vakuutuksia jotka kattavat myös myrskytuhot. (Koskeniemi 2002, 187.)

LähiTapiola Pirkanmaan asiakkailla tilanne on parempi, sillä 96 prosentilla on myrskytuhot kattava metsävakuutus (LähiTapiolan omat arkistot 2017).

Viime vuosina suuria metsätuhoja ovat aiheuttaneet seuraavat myrskyt: Valio 2015 (1,5 milj. m³), Eino, Oskari ja Seija 2013 (yhteensä 3 milj. m³), Tapani ja Hannu 2011 (3,5 milj. m³) sekä Asta, Veera, Lahja ja Sylvi 2010 (8,1 milj. m³). Suluissa olevat luvut kertovat tuhoutuneen puumäärän myrskyissä. Metsä on alttein myrskylle harvennushakkuun jälkeen sekä siemen- ja suojuspuuasennossa. Entistä leudommat talvet ovat lisänneet myrskytuhojen yleisyyttä, sillä puut kaatuvat herkemmin, kun maa ei ole roudassa. (Kasanen & Heliövaara 2014, 245.)

Myrskyjen seurauksena puusto menettää arvoaan, sillä tukkipuuta siirtyy kuitu- ja energiapuuksi ja kuitupuuta energiapuuksi, jolloin puusta saatava hinta alenee. Myös lisääntyneet korjuukustannukset hitaammin etenevän työn takia laskevat puusta maksettavaa kuutiohintaa. (Tilli & Roms 2014, 256-257.)

Vahingoittuneelle puustolle korvataan korkeintaan vakuutus kirjassa mainittu enimmäiskorvaus kiintokuutiota kohden. LähiTapiolan vakuutuksissa enimmäiskorvausmäärät ovat 15 €/m³, 26 €/m³ tai 35 €/m³. (Metsävakuutus tuoteselosta 2018, 7.)

Myrskytuhot aiheuttavat myös LähiTapiola Pirkanmaalle eniten korvaukseen johtavia tapauksia, sillä vuosien 2010-2016 aikana on myrskytuhotapauksia ollut yhteensä 1 844 kappaletta keskiarvon ollessa 263. Tapani ja Hannu -myrskyt osuivat myös Pirkanmaalle ja se näkyy myös tilastoissa. Vuonna 2011 853 myrskynaiheuttamaa korvaustapausta ja seuraavana vuonna vain 57 tapausta. (LähiTapiolan omat arkistot 2017.)

5.3 Lumituhot

Lumi aiheuttaa myrskyjen jälkeen eniten vakuutuksesta korvattavia tuhoja metsille. Kuten myrskyissä myös lumen aiheuttamien tuhojen vuosittaiset vaihtelut ovat suuria. 2000-luvun aikana Suomessa on korvauksia maksettu keskimäärin 896 000 euroa vuodessa ja korvausväli on vaihdellut 63 000 eurosta (vuonna 2008) aina runsaaseen 3,5 miljoonaan euroon asti (vuonna 2010). (Peltola 2014, 103.)

Lumituhot syntyvät, kun puiden latvoihin kertyy runsaasti painavaa märkää lunta, joka jäätyy nopeasti eikä pääse putoamaan normaalisti alas puista. Tällöin puun latvaan kertynyt paino voi katkoa latvan tai oksia. Kova tuuli voi edesauttaa lumituhojen syntymistä. Suurimmassa uhassa lumituhoilta ovat ylitteinä kasvaneet metsät, jotka on juuri harvennettu. Mikään puulaji ei pysty täysin suojautumaan lunta vastaan, mutta männyn latva on erityisen altis vauriolle. Lehtipuut taas saattavat taipua koko matkaltaan, eivätkä suoristu enää lumen sulettua. Parhaiten lunta oksillaan sietävä puu on kuusi, sillä sen oksat kasvavat normaalistakin hieman alaspäin. Pohjois-Suomessa kuusella on lyhyemmät oksat kuin Etelä-Suomessa, jotta lunta kertyisi oksille ja latvaan vähemmän. (Kankaanhuhta & Väkevä 2005.)

Taimikossa lumi voi aiheuttaa tuhoja keväisin, kun hangen eri kerroksiin jäätyneet oksat taipuvat alaspäin hangen laskiessa, jolloin oksat saattavat antaa periksi ja katketa. Yleisimpiä lumituhot ovat Pohjois-Suomen korkeilla alueilla, yli 250 metriä merenpinnan yläpuolella, mutta tuhoja esiintyy kaikkialla Suomessa. (Kankaanhuhta & Väkevä 2005.)

LähiTapiola Pirkanmaan alueella lumituhota on ollut runsaasti, keskimäärin 37 tapausta vuodessa ja yhteensä yli 250 tapausta vuosina 2010-2016, mutta vaihtelu on ollut todella suurta. 2010, 2012 sekä 2015 on tapahtunut huomattavasti enemmän lumituhota kuin muina vuosina. 2010 oli 115 tapausta, 2012 48 tapausta sekä 2015 75 tapausta. Muina vuosina tapauksia on ollut alle kymmenen kappaletta. (LähiTapiolan omat arkisto 2017.)

5.4 Hyönteistuhot

Hyönteistuhota aiheutuvat korvaussummat ovat kasvaneet Suomessa aina vuodesta 2003 alkaen. Suomessa vuonna 2003 vakuutuksista korvattiin 38 tuhatta euroa ja vuonna 2013 jo 1,9 miljoonaa euroa. Vakuutuksien kattamien hyönteistuhojen ulkopuolelle on rajattu mäntyankeroisen sekä muut sukkulamatojen aiheuttamat tuhot. (Peltola 2014, 103).

Mäntyankeroista ei esiinny Suomen metsissä, mutta se voi päästä leviämään Suomeen tuotavan havupuutavaran tai havupuusta valmistetun pakkausmateriaalin mukana. Jos mäntyankeroisen leviää Suomeen, on sen pysäyttäminen hankalaa, koska mm. tukkijäärät levittävät sitä. Mäntyankeroisen on kotoisin Pohjois-Amerikasta ja se on sieltä levinnyt

Kiinaan ja Japaniin sekä Espanjaan ja Portugaliin. Mäntyankeroinen aiheuttaa mänyillä lakastumiskuoleman. (Uotila, Kasanen & Heliövaara 2015, 44–45.)

2010-luvun aikana hyönteisten aiheuttamat tuhot ovat olleet kasvussa, mutta tutkimustuloksia ilmastonmuutoksen vaikutuksesta tuhojen yleistymiseen on vielä varsin vähän. Ilmaston lämpenemisen seurauksena puulajien ja puilla elävien tuholaisien levinneisyys tulee todennäköisesti muuttumaan, lajit leviävät entistä pohjoisemmaksi, Suomeen leviää uusia lajeja ja osa nykyisistä myös taantuu. Leviäminen ei tapahdu pelkästään ilmaston lämpenemisen myötä vaan ihminen on jo levittänyt mukanaan merkittäviä taudin- ja tuhonaiheuttajia uusille alueille. Lämpenevä ilmasto saattaa tuoda mukanaan tuholaiseläinten vihollisia, joten ilmaston vaikutuksia lajien esiintymiseen on vaikea ennustaa tarkasti. (Uotila, Kasanen & Heliövaara 2015, 13, 37–40.)

Poutun ja Anttilan mukaan uusia tuholaislajeja suurempi vaara metsillemme on nykyisten tuholaisien aiheuttamat entistä suuremmat tuhot. Vuonna 2010 Suomessa kirjanpainajilla oli ensimmäistä kertaa kaksi sukupolvea. Toinen sukupolvi jäi kuitenkin toukka- ja kote-loasteelle, jolloin ne eivät selvinneet talvesta. (Pouttu & Anttila 2010, 521–522.)

Ruotsissa kirjanpainajilla on ollut kaksi sukupolvea vuosina 2005–2008, tosin vain 2006 toinenkin sukupolvi ehti aikuistua ennen talvea. Virossa havaintoja toisesta sukupolvesta on tehty lähes vuosittain 2000-luvulla, mutta jokaisena vuonna toinen sukupolvi ei ole ehtinyt aikuistua. (Pouttu & Anttila 2010, 521–522.)

Kirjanpainajien toisen sukupolven kehittymisen mahdollistavat entistä lämpimämmät kesät. Erityisesti lämmin toukokuu, heinä-elokuun hellejakso, joka kuivattaa puita, sekä pitkä ja lämmin syksy mahdollistavat kaksi aikuista sukupolvea ja altistavat metsät suurillekin kirjanpainajatuhonille. Jotta tuhoja voisi pienentää, pitäisi ensimmäisen sukupolven tappamat puut poistaa metsästä heti heinäkuussa, kun neulaset kellastuvat, ettei toinen sukupolvi pääse parveilemaan ja tappamaan lisää puita. Vaikka toinen sukupolvi ei ehtisi kehittyä aikuiseksi, jolloin se selviää talvesta, ehtii se kuitenkin toukkavaiheessa tappaa puita. (Pouttu & Anttila 2010, 522–523.)

LähiTapiola Pirkanmaan alueella korvaustapauksia on keskimäärin kymmenen vuodessa. Eniten korvaustapauksia on ollut vuosina 2013 ja 2014, mutta yleisesti tapausten määrä

on noussut vuosina 2010–2016. LähiTapiolan korvaustapauksia on niin vähän, ettei suuraa päättelyä voi tehdä, toisin kuin valtakunnallisesta tilastosta. (LähiTapiolan omat arkistot 2017.)

5.5 Eläintuhot

Kaikki vakuutusyhtiöt käyttävät termiä eläintuho nisäkkäiden aiheuttamiin tuhoihin, vaikka myös hyönteiset ovat eläimiä (Metsävakuutus tuoteopas 2018, 3–4; Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 2–4; Pohjantähti n.d.). Eläinten aiheuttamien tuhojen takia maksetaan kolmanneksi eniten metsävakuutuskorvauksia. Eniten eläintuhoja metsässä aiheuttaa hirvi, jonka aiheuttamat tuhot valtio on korvannut vuodesta 1982 alkaen. (Peltola 2014, 103.) Vakuutuksista korvattavia tuhoja aiheuttavat eniten jyrsijät (Myyrätuhot 2016).

Eläintuhoista maksetut vakuutuskorvaussummat ovat vaihdelleet 2000-luvulla kokonaan osalta 43–773 tuhannen euron välillä (Peltola 2014, 103). Edellisestä poikkeuksena oli talvi 2008–2009, jolloin myyrät tuhosivat taimikoita ennätysuuria pinta-aloja Joensuu-Kokkola linjan eteläpuolella. Täysin tuhoutuneita taimikoita oli runsaat 18 000 hehtaaria ja osittain tuhoutuneita vielä enemmän. (Ylitalo 2010, 94.) Vuonna 2009 vakuutusyhtiöt maksoivatkin yli 7 miljoonaa euroa korvauksia metsänomistajille jyrsijöiden aiheuttamien tuhojen takia (Peltola 2014, 103). Myyrätuhoja voidaan ennustaa, sillä myyräkannat ovat huipussaan 3–4 vuoden välein. Luonnonvarakeskus seuraa myyräkantoja valtakunnallisesti ja tiedottaa tuloksistaan kahdesti vuodessa. (Myyrätuhot 2016.)

LähiTapiola korvaa jäniseläinten, lintujen, jyrsijöiden sekä metsäkauriiden aiheuttamat vahingot samoilla perusteilla kuin muissakin vahingoissa, mutta hakkuutähteelle aiheutuneita vahinkoja se ei korvaa. Samaan taimikkoon metsäkauriiden tekemät tuhot korvataan korkeintaan kahdesti. Muiden hirvieläinten kuin metsäkauriiden tekemiä tuhoja ei korvata, sillä niihin metsänomistaja on oikeutettu saamaan korvausta valtiolta. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 4.) Majavapadon aiheuttaman tulvan vahingot sekä majavan jyrsimät vahingot katsotaan samaksi vahinkotapaukseksi, jos ne ovat samalla yhtenäisellä alueella, joten omavastuu maksetaan vain yhdestä vahingosta. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 3–4.)

LähiTapiola Pirkanmaan maksamat vakuutuskorvaukset seurailevat koko Suomen kattavan tilaston kanssa 2010-luvulla. Yhteensä tapauksia oli 28, joista eniten 2010 ja 2011, tällöin tapauksia oli kymmenen vuodessa. Tämän jälkeen tapauksia on ollut vain 1-3 vuodessa. (LähiTapiolan omat arkistot 2017.)

Hirvi on suurin tuhonaiheuttaja metsässä myrskyjen jälkeen. Hirven aiheuttamiin tuhoihin maksetaan valtion toimesta enemmän korvauksia kuin vakuutuksista maksetaan yhteensä, kun myrskyjä ei oteta huomioon. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että hirvet aiheuttavat tuhoja metsissä oli ne vakuutettuja tai ei. (Koskenniemi 2002, 186–187; Peltola 2014, 103.)

Keskiarvollisesti valtio on maksanut hirvien aiheuttamista tuhoista korvauksia 2,77 milj. euroa vuosittain 2003–2013. Vaihteluväli on ollut suuri, sillä vuonna 2009 maksettiin jopa 5,4 milj. euroa kun taas vuonna 2013 vain 0,8 milj. euroa. (Peltola 2014, 103.) Vahinkopinta-ala oli 3 000 hehtaaria, mikä on 20 prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin (Peltola 2014, 81). Vuoden 2009 suurta korvausmäärää osittain selittää omavastuun poistaminen ja muuttaminen minimikorvaussummaksi. Minimikorvaussumma kalenterivuodelle on 170 euroa. Korvausta voi hakea takautuvasti kolmelta edelliseltä vuodelta, joten vuonna 2009 voitiin hakea korvausta vielä vuosilta 2007 ja 2008, mikä selittää osaltaan poikkeuksellisen suurta määrää korvauksissa. (Ylitalo 2010, 94.)

5.6 Metsäpalo

Metsäpaloja on syttynyt Suomessa 2000-luvulla vuosittain noin 1300, mutta vaihtelu on suurta. Vuonna 2012 tilastoitiin vain 437 metsäpaloa, kun runsaimpana metsäpalovuonna 2006 tilastoitiin 3046 metsäpaloa. Yksittäisten metsäpalojen hehtaarimäärät ovat pieniä, sillä vuosittain palaa noin 500-600 hehtaaria metsää keskimääräisen metsäpalon ollessa alle 0,5 hehtaaria. Vuonna 2013 Pirkanmaalla tapahtui 99 paloa ja metsää paloi 31 hehtaaria, joten palokerran pinta-ala oli hieman keskiarvoa pienempi. (Peltola 2014, 102.)

Metsäpalon yhteydessä korvataan myös metsänomistajan omia kuluja mm. käsisammuttimen uudelleentäyttö sekä kohtuulliset ja välttämättömät kulut sammutuksen jälkivartiointista. Vakuutus ei kuitenkaan korvaa sammutustöistä aiheutuneita kustannuksia eikä sammutustöissä vahingoittunutta omaisuutta. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 2–3.)

LähiTapiola Pirkanmaa on korvannut metsäpalojen aiheuttamia tuhoja vuosina 2010–2016 yhteensä 20 kertaa. Yleensä tapauksia on ollut yhdestä neljään vuodessa, mutta vuonna 2014 oli kahdeksan tapausta. (LähiTapiolan omat arkistot 2017.)

5.7 Tulva

Tulvien aiheuttamat tuhot metsille ovat pieniä verrattuna muihin tuhonaiheuttajiin, mutta ne ovat melko säännöllisiä toisin kuin muut tuhot. Koko maassa tulvan aiheuttamat korvaussummat ovat vaihdelleet 8 ja 97 tuhannen euron välissä vuosittaisen keskiarvon ollessa 31,5 tuhatta euroa (Peltola 2014, 103).

Tulvan aiheuttamat tuhot puustolle, taimikolle ja taimille korvataan, mutta puutavaralle tai hakkuutähteille aiheutunutta vahinkoa ei. Tulvan lisäksi vakuutus korvaa myös veden kuljettaman jäämassan aiheuttamat vahingot sekä majavan rakentamien patojen aiheuttamat tulvat. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 3–4.) LähiTapiola Pirkanmaan alueella on tapahtunut vain kolme korvaukseen johtanutta tulvaa vuosien 2010–2016 aikana. (LähiTapiolan omat arkistot 2017).

5.8 Sienituhot

Suomessa sienituhosta aiheutuneita vahinkoja on korvattu vuosittain noin 14 tuhannen euron arvosta. Tosin vuosina 2011 ja 2012 maksettiin korvauksia 48 ja 33 tuhannen euron edestä, kun vuosien 2003–2013 aikana kuutena vuonna korvaussummat jäivät alle 10 tuhannen euron. (Peltola 2014, 103.) LähiTapiola Pirkanmaa on korvannut sienituhojen aiheuttamia vahinkoja kahdesti vuosien 2006–2010 aikana (LähiTapiolan omat arkistot 2017).

Vakuutuksista ei korvata puuainesta lahottavien sienitautien aiheuttamia vahinkoja. Juurikäppä, joka on yksi yleisimmistä sienitaudeista Suomessa, ei siis kuulu korvattavien sienituhoiheuttajien joukkoon. Myöskään metsänhoitotöiden tai puunkorjuun seurauksena syntyneistä ulkoisista vaurioista johtuvia sienituhvoja ei korvata. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 3.)

5.9 Ilkivalta

Ilkivallalla tarkoitetaan vahingonteon tai varkauden takia aiheutunutta vahinkoa. Vakuutuksesta korvataan sekä puustolle, taimikolle, hakkuutähteille, istutettaville taimille sekä puutavaralle aiheutuneet vahingot yleisten korvausehtojen mukaisesti. Korvauksen saamisen edellytyksenä on rikosilmoituksen teko poliisille. (Metsävakuutus vakuutusehdot 2018, 4.) Metsätilastollisessa vuosikirjassa ei ole eritelty ilkivallan aiheuttamia korvaussummia, mutta LähiTapiola Pirkanmaa on maksanut korvauksia vuosina kahdessa tapauksessa ilkivallan takia vuosien 2010–2016 aikana (Peltola 2014, 103; LähiTapiolan omat arkistot 2017).

6 AINEISTON KERUU JA MENETELMÄT

Opinnäytetyön kyselytutkimuksen perusjoukko koostui LähiTapiola Pirkanmaan asiakasrekisterissä olevista metsävakuutuksen ottaneista henkilöistä, joita oli yhteensä 3400. Rajaavana tekijänä oli ainoastaan, että vakuutetun metsätilan koko on vähintään 5 hehtaaria. Vakuutuspaketeittain ei vastaajajoukkoa haluttu etukäteen rajata oikean jakauman kaltaiseksi, sillä olisi ollut riski, että esimerkiksi Suppean metsävakuutuksen omaavia olisi tullut hyvin vähän tai ei ollenkaan, sillä Suppean metsävakuutuksen omaavia on LähiTapiola Pirkanmaassa 4 prosenttia kaikista metsävakuutuksen ottaneista. Osa asiakkaista on kieltänyt sähköisenmarkkinoinnin, joten heidät rajattiin pois arvottaessa sähköiseen kyselyyn vastaajia. Arvonta suoritettiin satunnaisotannalla asiakasrekisteristä.

Kysely koostui 34 kysymyksestä, joista lähes kaikki oli monivalintakysymyksiä. Näihin sai kysymyksestä riippuen valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Avoimissa kysymyksissä, joita oli kolme, pystyi tarkentamaan aikaisempia vastauksiaan monivalintakysymyksiin. Kyselyssä oli kolme aihealuetta, taustatiedot, vakuutukset sekä aktiivisuus metsätilalla. Taustatietoja kysyttiin 13 kysymyksessä. Ne olivat osin samoja kuin Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksessa (Hänninen 2011). Tällä pyrittiin saamaan vertailukelpoinen aineisto analyysia varten. Vakuutusosiossa, joka koostui 14 kysymyksestä, kysyttiin vastaajan vakuutuspakettia ja tyytyväisyyttä siihen, metsätuhoihin haetuista korvauksista, uhkia metsälleen sekä tyytyväisyyttä LähiTapiolaan. Viimeisessä osiossa selvitettiin vastaajien aktiivisuutta metsätilallaan metsänhoitotöiden, puukauppojen sekä metsäsuunnitelmien suhteen. Lopuilla seitsemällä kysymyksellä pyrittiin löytämään metsänhoidollisen aktiivisuuden vaikutusta vakuutuspakettiin.

Kyselylomakkeen teossa käytiin keskustelua sekä tilaajan edustajan että opinnäytetyönohjaajan kanssa kysymyksistä ja vastausvaihtoehdoista. Työvaiheessa kyselyä testattiin kymmenen hengen ryhmällä, joka koostui muutamasta metsänomistajasta, kahdesta metsäalalla työskentelevästä ammattilaisesta sekä henkilöistä, jotka eivät ole metsänomistajia eivätkä töissä metsäalalla, mutta heillä on lapsuudesta kosketus metsään. Testiryhmän palautteen perusteella pystyttiin parantamaan ja tarkentamaan kysymysten muotoilua sekä hahmottamaan vastaamiseen kuluva aika.

Kysely lähetettiin sekä kirjepostina että sähköpostilinkkinä kyselyyn. Postitettuja kyselyitä lähetettiin 151 kappaletta ja sähköpostilinkkejä 606 kappaletta. Kyselyt lähetettiin

viikolla 2 vuonna 2018. Kumpaankin kyselyyn pyydettiin vastaamaan 31.1.2018 mennessä. Kyselyyn osallistuneet saivat jättää yhteystietonsa erilliselle arvontalipukkeelle paperikyselyssä ja sähköisessä kyselyssä heidät ohjattiin automaattisesti uuteen kyselyyn, johon sai jättää yhteystietonsa arvontaa varten. Palkintoina oli yksi 50 euron S-ryhmän lahjakortti sekä kaksi ensiapupakettia. Palkinnoilla pyrittiin lisäämään osallistumisaktiivisuutta.

Asiakasrekisteri tilattiin pääkonttorilta Espoosta ennen joulua 2017, jolloin asiakastietojen piti olla reaaliaikaisia. Tästä huolimatta sähköpostiosoitteista 43 oli virheellisiä tai vanhoja, joten sähköisiä kyselyitä meni perille asti 563.

Myöhässä tulleita postivastauksia otettiin mukaan viikon ajan vastausajan päättymisestä postista mahdollisesti johtuvan viivästyksen takia. Kirjekyselyyn vastasi 43 henkilöä ja sähköiseen kyselyyn 122 henkilöä. Kirjevastaajista yksi ja sähköpostilinkin saaneista 2 ilmoittivat, ettei heillä ole metsävakuutusta LähiTapiolassa. Nämä vastaukset poistettiin. Hyväksytyjä kokonaisvastauksia saatiin siis 162. Vastausprosentti kirjekyselyyn oli 28 % ja sähköiseen 22 %, kokonaisvastausprosentin ollessa 23 %.

Kyselylomake oli pääasiassa kvantitatiivinen eli määrällinen kysely, jossa vastaajat valitsivat yhden tai useamman vastausvaihtoehdon. Lisäksi oli muutama kvalitatiivinen eli laadullinen kysymys, lähinnä täydentämään vastauksia. Kvantitatiivisella tutkimuksella pystytään selvittämään syy-seuraussuhteita, sillä se perustuu aineiston tulkitsemiseen numeroiden ja tilastojen avulla. (Jyväskylän Yliopisto 2015.)

Sähköisen linkin kautta vastanneet vastasivat suoraan Webropol-pohjalla olleeseen kyselyyn. Kirjekyselyyn vastanneiden vastaukset siirrettiin käsipelillä Webropol-kyselyyn, jotta koko aineisto on samassa paikassa ja silloin sen analysointi on helpompaa. Aineisto analysoitiin Microsoft Excel -taulukoissa Pivot-taulukoiden avulla. Vastauksia ristiintaulukoitiin vakuutuspakettien, tilakoon sekä metsäsuunnitelman suhteen sekä verrattiin Hännisen (2011) tutkimukseen.

7 TULOKSET

Kyselyyn saatiin 162 hyväksyttyä vastausta. Muutama vastaus piti poistaa, sillä vastanneella ei ollut metsävakuutusta tai kysely oli täytetty hyvin vajavaisesti. Taustatietojen osalta jakaumat eri vastausvaihtoehtojen välillä ovat hyvin samankaltaiset kuin Hännisen Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksessa. Liitteessä 5 on koottu taulukkoon taustatiedot sekä opinnäytetyön kyselytutkimukseen vastanneiden että Hännisen tutkimuksen osalta.

7.1 Taustatekijät

Kyselyn vastaajista miehiä oli 75 prosenttia ja naisia 25 prosenttia. Vastaajista kolmannes kuului ikäryhmään 30–54 vuotta. Sekä 55–64-vuotiaisiin että 65–74-vuotiaisiin kuului runsas neljännes vastaajista. Yli 75-vuotiaita oli 10 prosenttia vastaajista ja alle 30-vuotiaita vastaajia oli alle prosentti.

Ammattiasemaa tarkasteltaessa kyselyyn vastanneista 40 prosenttia oli eläkeläisiä ja 29 prosenttia palkansaajia. Maatalousyrittäjiä oli vastaajajoukossa huomattavasti enemmän kuin Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksessa. Melkein joka neljäs vastaajista ilmoitti olevansa maatalousyrittäjä, kun Hännisen tutkimuksessa vastaava luku oli 16 prosenttia. Oletteko töissä metsäalalla? -kysymykseen vastasi 151 henkilöä, mutta palkansaajia, yrittäjiä ja maatalousyrittäjiä oli vastanneista vain 94 henkilöä. Osa eläkeläisryhmästä oli vastannut kysymykseen, vaikka se oli tarkoitettu edelleen työelämässä oleville. Eläkeläiset pois rajaamalla jäi metsäalalle palkansaajaksi 10 prosenttia ja yrittäjänä metsäalalla toimiviksi 21 prosenttia. Heistä kaksi kolmasosaa oli merkinnyt itsensä maatalousyrittäjiksi.

Lähes puolet vastaajista omisti vain yhden metsätilan ja viidennes kaksi tilaa. Neljä metsätilaa tai enemmän omisti myös viidennes vastaajista. Enemmän kuin yhden tilanomistajista 83 prosenttia oli vakuuttanut kaikki tilansa. Tilakokojen osalta eniten vastaajia oli ryhmästä 20–49,9 ha, joita oli 34 prosenttia. Muissa koko ryhmissä vastaajia oli hieman alle 20 prosenttia ja yli sata hehtaaria vakuuttaneita oli viidennes vastaajista. Kysymyk-

sessä kysyttiin metsänomistajan vakuuttamien metsätilojen yhteispinta-alaa, joten vastaajilla saattaa olla enemmän omistettua metsää, jos he eivät ole vakuuttaneet kaikkia tilojaan.

Omistusmuodoista yleisin oli yksityisomistus, runsaat 81 prosenttia. Yhtymissä osakkaina oli 15 prosenttia ja kuolinpesissä 4 prosenttia. Yleisin tapa hankkia tila oli ostaa se vanhemmilta. Näin tilan oli saanut haltuunsa 34 prosenttia vastaajista. Lahjana tai perintönä tilan oli omistukseensa saanut 27 prosenttia ja vapailta markkinoilta ostamalla 25 prosenttia. 14 prosenttia vastanneista oli ostanut tilan muilta sukulaisilta kuin vanhemmiltaan. Kysymyksessä kysyttiin kaikki tavat, joilla tilan oli saanut haltuun, joten vastauksia oli enemmän kuin henkilöitä, jotka vastasivat kyselyyn. Kaikkiaan vastauksia kysymykseen tuli 210 kappaletta.

Kyselyyn vastanneista 41 prosenttia kertoi asuvansa tilalla. Melkein yhtä yleistä oli asua tilan sijaintikunnan ulkopuolella, heitä oli 38 prosenttia. Loput 22 prosenttia asuivat tilan sijaintikunnassa, mutteivat tilalla. Kyselyssä asuinpaikaksi 51 prosenttia vastaajista kertoi maaseudun. Vaikka maatalousyrittäjiä oli opinnäytetyön kyselytutkimuksessa enemmän, oli maaseudulla asuvia viisi prosenttiyksikköä vähemmän kuin Hännisen tutkimuksessa. Opinnäytetyön kyselytutkimukseen vastanneista taajamassa asuvia oli 13 prosenttia ja yli 20 000 asukkaan kaupungeissa asui 36 prosenttia vastaajista. Kaupungissa asuvia oli huomattavasti enemmän kuin Hännisen tutkimuksessa, sillä Hännisen tutkimuksessa kaupungeissa asui 26 prosenttia. Vastaajilla, jotka asuivat tilan ulkopuolella samassa kunnassa, oli etäisyyttä lähimmälle vakuutetulle tilalle keskimäärin 29 kilometriä. Eri paikkakunnalla asuvien etäisyys vakuuttamalleen tilalle oli keskimäärin 127 kilometriä.

7.2 Aktiivisuus metsätilalla

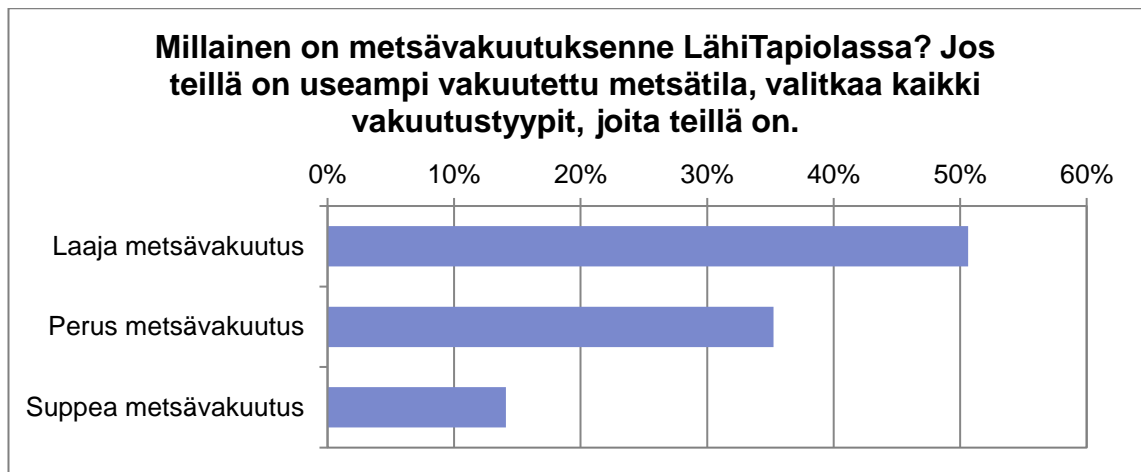
Taimikonhoito oli yleisin itse tehty metsänhoitotoimenpide vastaajien keskuudessa. 50 prosenttia vastaajista tai joku heidän perheenjäsenistään oli tehnyt taimikonhoitoa vuosien 2010–2016 aikana. Kotitarvepuuta oli korjannut 42 prosenttia ja istutuksia tehnyt 41 prosenttia vastaajista tai heidän perheenjäsenistään. Nuoren metsän kunnostusta oli tehnyt kolmannes vastaajista. Muita metsänhoitotöitä oli tehnyt alle neljäsosa vastaajista ja kuusi prosenttia kertoi, ettei ole tehnyt itse mitään metsänhoitotöitä vuosina 2010–2016.

Ulkopuolisilla teetetyistä metsänhoitotöistä yleisin oli maanmuokkaus, jota 42 prosenttia vastaajista oli teettänyt vuosina 2010–2016. Istutus oli toiseksi yleisin teetätetty työlaji (24 %) ja kolmanneksi yleisin oli taimikonhoito (23 %). 18 prosenttia vastaajista kertoi, ettei ole teettänyt mitään metsänhoitotöitä ulkopuolisilla vuosina 2010–2016.

Puukauppoja oli kyselyyn vastanneista tehnyt 89 prosenttia vuosina 2010–2016. 36 prosenttia kaikista vastaajista oli tehnyt puukauppaa kerran ja 26 prosenttia oli tehnyt kaksi kertaa puukaupat kyseisenä ajanjaksona. Kolme kertaa puukauppoja tehneitä oli 22 prosenttia vastaajista ja neljä kertaa tai useammin puukaupat vuosina 2010–2016 oli tehnyt 35 prosenttia vastanneista. Yleisin kauppatapa vastanneiden keskuudessa oli pystykauppa suoraa puunostajan kanssa. Tällä tapaa kaupat oli tehnyt 32 prosenttia vastanneista. Toiseksi yleisin tapa oli tehdä puukaupat metsänhoitoyhdistyksen kautta valtakirjalla (29 %). Metsäyhtiön sopimusasiakkaana puukaupat oli tehnyt 17 prosenttia vastanneista ja hankintakauppana 21 prosenttia. Hankintakauppojen yleisyys kyselyyn vastanneiden keskuudessa oli hieman korkeampi kuin esimerkiksi vuonna 2014, jolloin Suomessa kaikista puukaupoista hankintakauppoja oli 17,6 prosenttia. (Peltola 2015).

7.3 Vakuuttaminen

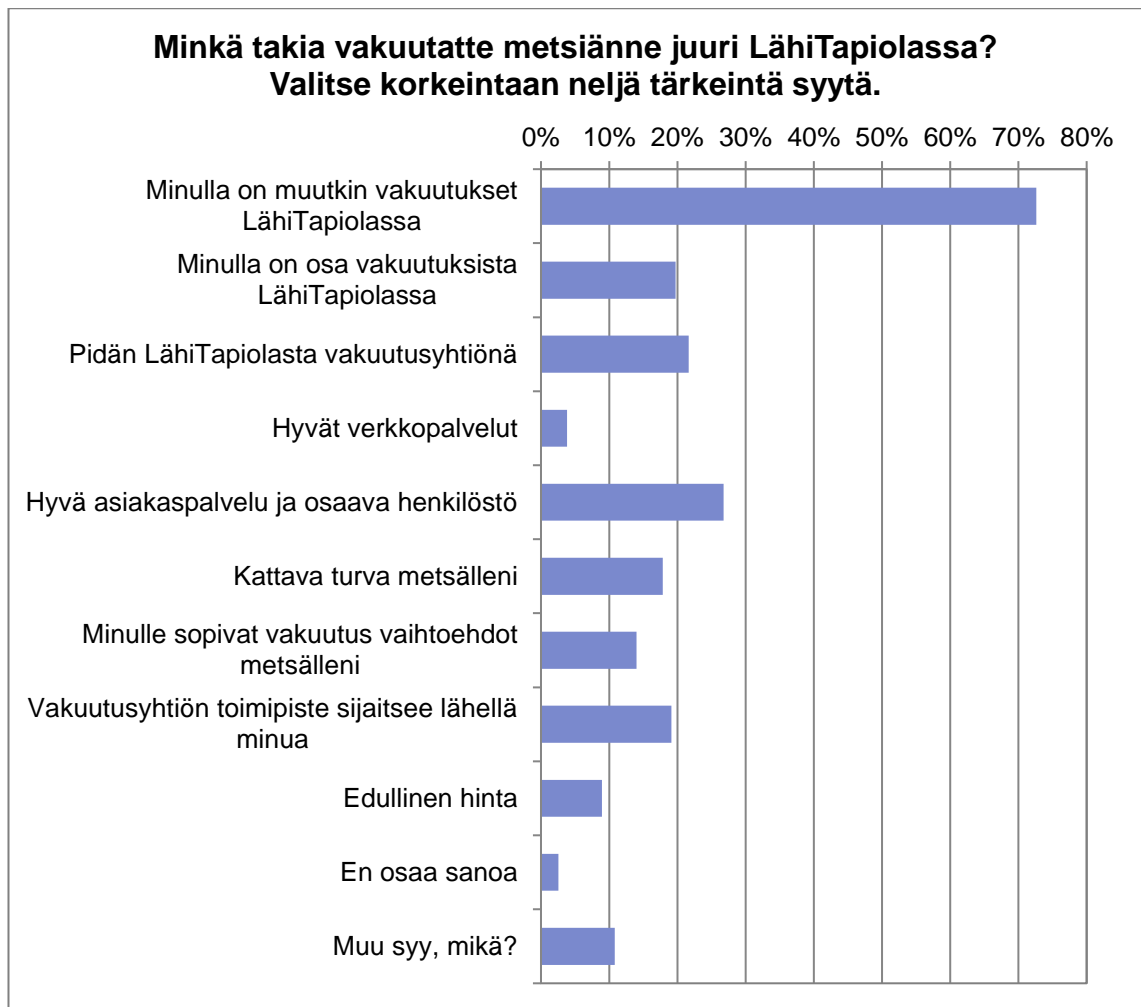
Kyselyyn vastanneista 51 prosentilla on Laaja metsävakuutus, 35 prosentilla Perus metsävakuutus ja 14 prosentilla Suppea metsävakuutus. LähiTapiola Pirkanmaan kaikista metsävakuutuksista 86 prosenttia on Laajaa metsävakuutusta, 10 prosenttia Perus metsävakuutusta ja vain 4 prosenttia Suppeaa metsävakuutusta (LähiTapiolan omat arkistot 2017). Kyselyyn vastasi suhteessa enemmän Perus ja Suppean metsävakuutuksen omavia kuin mitä heitä on asiakkaissa.

KUVIO 1. Vakuutuspakettien yleisyys vastaajien joukossa prosentteina.

Metsävakuutuksensa ehtoihin kattavasti perehtyneitä oli vastaajista 7 prosenttia ja hyvin perehtyneitä 41 prosenttia. 40 prosenttia vastaajista kertoi, että on tutustunut vakuutusehtoihin pintapuolisesti ja 10 prosenttia heikosti. Kaksi prosenttia vastaajista kertoi, ettei ole tutustunut vakuutusehtoihin ollenkaan.

Syitä juuri LähiTapiolassa metsänvakuuttamiseen kysyttäessä vastaajat saivat merkitä neljä tärkeintä syytä vakuuttaa metsiään juuri LähiTapiolassa. Vastaukset ilmenevät kuvioista 2.

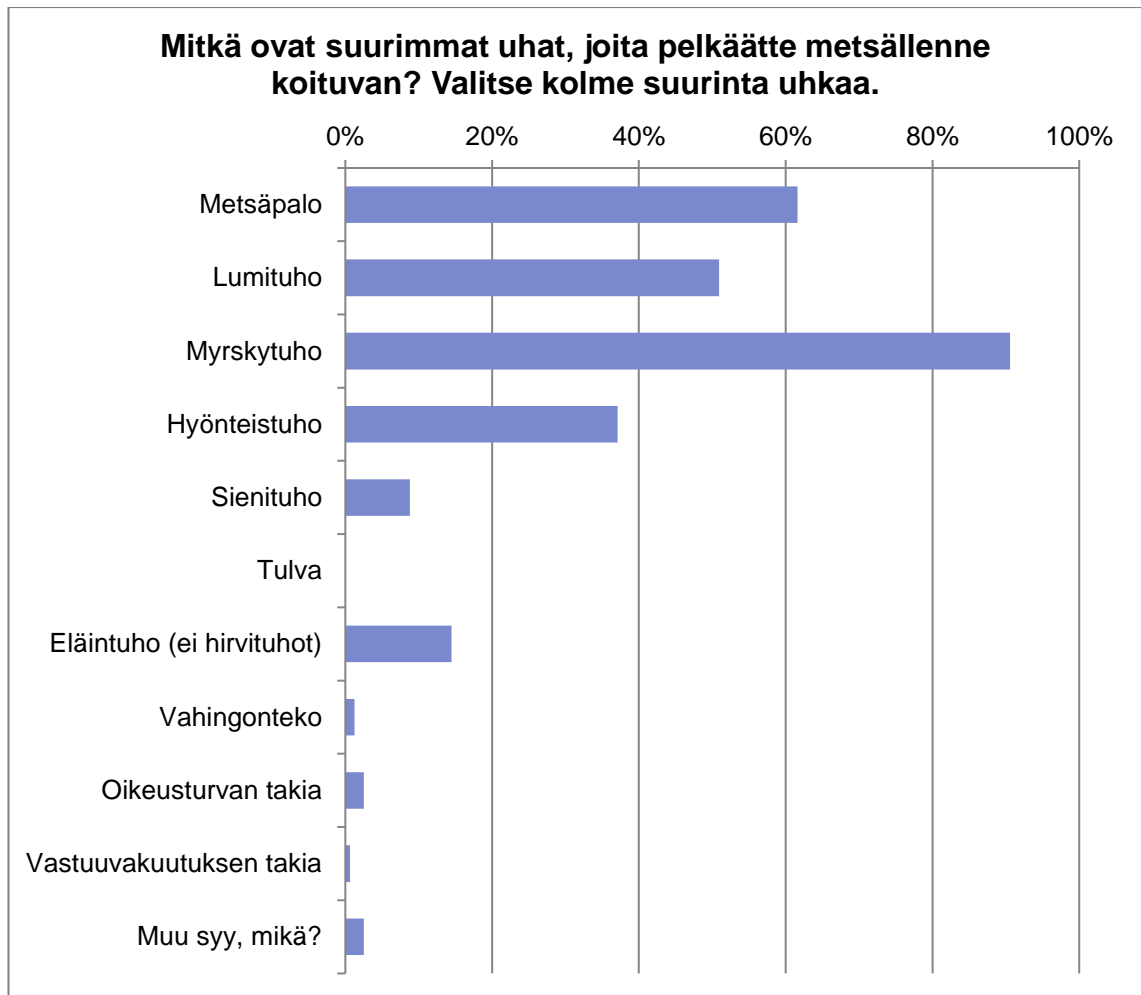
KUVIO 2. Syyt metsävakuutukseen LähiTapiolassa. Vastaukset prosentteina.

Keskittäminen on tärkein syy vakuutuksen ottamiseen LähiTapiolasta. Yli 70 prosenttia vastaajista oli merkinnyt, että heidän muutkin vakuutukset ovat LähiTapiolassa ja 20 prosenttia, että heillä on osa vakuutuksistaan LähiTapiolassa. Asiakaspalvelu ja henkilöstön osaaminen oli toiseksi eniten suosiota saanut vastausvaihtoehto, kun kysyttiin syytä vakuutukseen LähiTapiolassa. Vastaajista 27 prosenttia oli merkinnyt tämän vaihtoehdon. Toimipisteen läheinen sijainti, mielikuva LähiTapiolasta ja kattava turva metsälle olivat seuraavilla sijoilla. Yleisimpiä muita syitä vakuuttamiseen LähiTapiolassa on työsuhde yritykseen, vakuutuksista saatava MHY-bonus sekä se, että metsätilan vaihtaessa omistajaa on jatkettu metsävakuutusta vanhassa yhtiössä.

LähiTapiolan metsävakuutukset saivat arvosanan 7,3 kaikilta vastaajilta arvioinnin ollessa asteikoilla 1–10 (1=täysin tyytymätön, 10=täysin tyytyväinen). Naiset olivat hieman tyytyväisempiä vakuutukseen kuin miehet ja he antoivatkin arvosanaksi 7,5 kun taas miehet 7,2. Lisäksi pienen tilan omistavat olivat tyytyväisempiä vakuutukseen kuin suuren tilan omistavat. Alle 20 ha omistavat antoivat arvosanaksi 7,5, 20–100 ha omistavat 7,2

ja yli 100 ha omistavat 6,9. Vakuutuspaketeittain tyytyväisyyttä vertaillessa vastaajat olivat tyytyväisimpiä Laajaan metsävakuutuspakettiin, jolle annettiin arvosanaksi 7,6. Perus metsävakuutus sai arvosanaksi 7,1 ja Suppea metsävakuutus 6,1.

Kysymyksessä 22 vastaajat saivat valita kolme suurinta uhkaa metsälleen. Kyselyyn vastanneet kokivat suurimmiksi uhiksi myrskyt (97 %), metsäpalot (62 %), lumituhot (51 %), hyönteistuhot (37 %) ja eläintuhot (14 %). Lumituhojen yleisyyteen saattoi vaikuttaa vuoden vaihteessa Kainuun maakunnassa olleet suuret tykkylumituhot, joista uutisoitiin laajasti. Lumituhojen takia LähiTapiola Pirkanmaa maksaa toiseksi eniten korvauksia asiakkailleen, joten on mahdollista, että lumituhot olisi listattu kolmen suurimman uhan joukkoon, vaikkei Kainuussa olisikaan ollut tykkylumituhuja juuri kyselyn edellä. Muut uhat jäivät alle kymmenen prosentin.

KUVIO 3. Vastaajien pelkäämät uhat metsälleen. Vastaukset prosentteina.

Kolmannes vastaajista kertoi hakeneensa korvauksia metsävakuutuksestaan LähiTapiolasta. Korvaushakemuksista 76 prosenttia oli myrskytuhojen takia (51 kpl) ja yhdeksän

prosenttia lumituhojen takia (6kpl). Eläinten aiheuttamiin vahinkoihin oli hakemuksista tehty kuusi prosenttia (4kpl) sekä oikeusturvan takia neljä prosenttia (3 kpl). Kyselyyn vastanneista vain viisi prosenttia ei ollut saanut korvauksia, vaikka olivat hakeneet. Jokainen hylätty korvaushakemus liittyi myrskytuhokorvauksiin.

Taulukossa 5 on esitetty, kuinka kauan vastaajien metsätila on omistettu alkaen ensimmäisen metsätilan omituksesta sekä aika, jolloin tila on ollut vakuutettuna ja kauanko metsänomistaja on yhtä mittaisesti vakuuttanut metsätilansa LähiTapiolassa.

TAULUKKO 5. Metsänomistuksen ja -vakuuttamisen aika.

Aika	Omistanut metsätilan (N=157)	Vakuuttanut metsätilansa yhtäjaksoisesti (N=151)	Vakuuttanut LähiTapiolassa (N=154)
alle 5 vuotta	6,4 %	9,3 %	13,6 %
5–15 vuotta	23,6 %	32,5 %	40,3 %
yli 15 vuotta	70,1 %	58,3 %	46,1 %

Voidaan huomata, että vastaajat ovat omistaneet ensimmäisen tilansa jo pitkään, mutta vakuutus on ollut hieman lyhemmän aikaa. Voidaan siis päätellä, että mitä kauemmin metsätila on omistettu, sitä todennäköisemmin metsällä on myös vakuutus. Vakuutusyhtiötä ei ole vaihdettu kovinkaan usein. Vastaajista 58 prosenttia oli vakuuttanut metsätilansa yli 15 vuotta ja kaikista vastaajista 46 prosenttia oli vakuuttanut LähiTapiolassa yli 15 vuotta.

7.4 Vakuutuspakettien vaikutus

Eri vakuutuspakettien ja taustatekijöiden yhteyksiä on kuvattu liitteessä 4. Sukupuolella ei ole juurikaan merkitystä, mutta ikäryhmiä vertaillen 65–74-vuotiaat ovat vakuuttaneet keskimääräisesti laajemmin kuin muut ikäryhmät. 30–54-vuotiaat ovat vakuuttaneet yhtä paljon Laajalla kuin Perus metsävakuutuksella. Yli 75-vuotiaat ovat vakuuttaneet vähemmän Suppealla metsävakuutuksella korvaten sen Perus metsävakuutuksella.

Ammattiasemaa vertaillessa vakuuttavat palkansaajat keskimääräistä kevyemmin metsiään, kun taas yrittäjillä on enemmän Laajaa metsävakuutusta ja vähemmän Suppeaa metsävakuutusta kuin keskimäärin. Maatalousyrittäjillä ja eläkeläisillä ei ole keskimääräiseen juurikaan eroa. Metsäalalla palkansaajana työskentelevät ovat kevyempien vakuutuspakettien kannalla, sillä Suppea metsävakuutus on 22 prosentilla vastaajista, kun taas Laaja metsävakuutus on 44 prosentilla.

Koulutusasteella ei suuremmin ole merkitystä vakuutuspakettien jakaumaan. Vain peruskoulun tai ylioppilastutkinnon suorittaneilla on enemmän Suppeaa metsävakuutusta kuin keskimäärin, mutta näissä ryhmissä vastaajia oli vähän, joten yhden vastaajan vaikutus on suuri. Ammattikoulun käyneillä on yhtä paljon Perus metsävakuutusta kuin Laajaa metsävakuutusta ja se on ainoa ero keskimääräiseen vakuutuspakettijakaumaan.

Metsätilojen määrä vaikuttaa vakuutuspakettiin, sillä vain yhden tilan omistavat ovat vakuuttaneet pääasiassa Perus metsävakuutuksella, mutta heillä on myös vähemmän Suppeaa metsävakuutusta kuin keskimäärin. Kaksi tilaa omistavilla on taas Laaja metsävakuutus selkeästi yleisempi kuin keskimäärin ja Perus metsävakuutusta taas vähemmän. Kolme tilaa omistavilla on Suppeaa metsävakuutusta enemmän, mutta vastaajia kyselyssä oli vain 17 joten yhden vastaajan vaikutus on suurempi.

Tilan hankkimistavalla tai metsänomistajan asuinpaikalla ei ole merkitystä vakuutuspakettiin. Vapailta markkinoilta ostetuilla tiloilla on hieman vähemmän Laajaa metsävakuutusta kuin keskimäärin, mutta muilla hankkimistavoilla hallintaan saadut tilat on vakuutettu keskimääräisesti. Tilalla asuvilla on suhteessa hieman enemmän suppeampia vakuutuspaketteja kuin Laajaa metsävakuutusta, toisin kuin tilan sijaintikunnassa asuvilla tilanne on päinvastoin. Omistusmuodoiltaan perheomistuksissa olevat tilat ja kuolinpesät on vakuutettu keskiarvojen mukaan, kun taas yhtymät ovat suhteessa hieman enemmän vakuutettuna Perus metsävakuutuksella kuin Laajalla metsävakuutuksella.

Asuinympäristöllä on vaikutusta vain suurissa kaupungeissa asuville, sillä he ovat vakuuttaneet hieman vähemmän Laajalla ja Suppealla metsävakuutuksella kuin keskimäärin ja korvanneet nämä Perus metsävakuutuksella, mitä on selkeästi enemmän kuin muilla vastaajaryhmillä.

Tilakoko vaikuttaa vakuutuspakettiin, sillä pieniä tiloja, alle 10 ha on vakuutettu huomattavasti enemmän Perus metsävakuutuksella (52 %) kuin Laajalla (36 %). Muissa tilakoluokissa vakuutuspaketit jakautuvat enemmän keskimääräisesti, paitsi yli 150 ha omistavilla, joilla on Perus metsävakuutusta enemmän ja Laajaa metsävakuutusta vähemmän kuin keskimääräisesti. 50–99,9 ha tiloilla on taas Laaja metsävakuutus keskiarvoja yleisempi ja Suppea metsävakuutus harvinaisempi.

Metsäsuunnitelman yleisyys ja ajatukset sitä kohtaan näkyvät selkeästi vakuutuspaketijakaumassa. Vastaajista ne, joilla on metsäsuunnitelma kaikilla tiloilla osuvat keskiarvoon vakuutuspaketijakaumassa. Sen sijaan he, joilla on metsäsuunnitelma vain osalla tiloistaan ovat vakuuttaneet Laajalla metsävakuutuksella keskimäärin tavallisesti, mutta Perus metsävakuutuksen osuus on pienempi ja Suppea taas suurempi. Ne vastaajat, joilla on metsäsuunnitelma, mutta eivät aio uusia sitä, ovat vakuuttaneet paljon enemmän Perus metsävakuutuksella. Suppealla metsävakuutuksella on vakuutettu yhtä paljon kuin Laajalla, joten tässäkin on selkeä ero keskiarvoihin.

Metsänomistajat, joilla ei ole metsäsuunnitelmaa, mutta aikovat hankkia sellaisen ovat vakuuttaneet hieman vähemmän Laajalla metsävakuutuspaketillä ja enemmän Perus metsävakuutuksella, mutta Suppealla metsävakuutuksella vain vähän. Ne vastaajat, joilla ei ole metsäsuunnitelmaa eivätkä aio hankkia sellaista ovat vakuuttaneet Perus metsävakuutuksella eniten ja Laajalla selkeästi vähemmän kuin keskimäärin.

Metsänomistajista 90 prosenttia oli tehnyt ainakin yhden puukaupan vuosina 2010–2016. Hännisen tutkimuksessa (2011) puukauppoja oli tehnyt 62 prosenttia, tosin tutkimuksessa aikaväli oli 2004–2008 eli hieman lyhyempi kuin tässä opinnäytetyössä. Puukauppaa tehneistä 30 prosenttia oli tehnyt vain yhden puukaupan kyseisenä ajanjaksona ja 32 prosenttia oli tehnyt vähintään neljä kertaa puukaupan. Hännisen tutkimuksessa vain kerran puukauppaa oli tehnyt 54 prosenttia ja vähintään neljästi puukauppaa tehneitä oli 8 prosenttia metsänomistajista. Suoraa johtopäätöstä tutkimusten välillä ei voi tehdä, mutta voidaan olettaa, että metsävakuutus lisää todennäköisyyttä tehdä puukauppoja.

Tutkimuksen mukaan metsätilan koko vaikuttaa suoraa puukauppojen yleisyyteen, sillä kaikki yli 50 ha tilat ovat sen mukaan tehneet puukaupan vähintään kerran vuosina 2010–2016. Kerran puukaupat tehneitä löytyy kaikista koko luokista, paitsi yli 100 ha tiloista,

jotka ovat pääsääntöisesti tehneet puukauppoja vähintään kolmesti tarkastellulla ajanjaksoilla. Pienet tilat ovat tehneet vähemmän puukauppoja, alle 20 hehtaarin tiloilta on tehty puukaupat korkeintaan kahdesti, kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Metsävakuutuspaketti ei kuitenkaan vaikuta puukauppojen yleisyyteen, jota puoltaa se, että pieniä eroavaisuuksia luvuista löytyy. Esimerkiksi vähintään neljä kertaa puukauppaa tehneillä on suhteessa hieman enemmän Laajaa metsävakuutusta kuin Suppeaa metsävakuutusta, mutta kolme kertaa puukauppaa tehneillä tilanne on toisinpäin.

Taulukosta 6 huomataan, että lähes kaikki Suppean metsävakuutuksen omistavat asiakkaat pelkäävät myrskytuhoja metsälleen, vaikkei heidän vakuutus korvaa näitä tuhoja. Kysymyksessä kysyttiin kolmea suurinta uhkaa, joten vastaajat ovat voineet vastata kaikki kolme, vaikka eivät koe uhkaa niin suureksi, että sitä vastaan kannattaisi vakuuttaa.

TAULUKKO 6. Vastaajien uhkakuvat metsälleen vakuutuspaketeittain.

	Laaja metsävakuutus (N=82)	Perus metsävakuutus (N=54)	Suppea metsävakuutus (N=18)
Metsäpalo	52 %	63 %	87 %
Lumi	52 %	45 %	43 %
Myrsky	94 %	86 %	92 %
Hyönteinen	38 %	45 %	27 %
Sieni	10 %	9 %	5 %
Eläin	18 %	19 %	5 %
Vahingonteko	2 %	2 %	0 %
Ilkivalta	4 %	0 %	11 %
Vastuuvakuutus	0 %	2 %	0 %

Myös Perus metsävakuutuksen omaavat vastaajat ovat vastanneet uhkakuvia, joita heidän vakuutus ei pidä sisällään mm. hyönteistuhot, joita pelkää lähes puolet vastaajista. Lisäksi eläintuhoja pelkää yhtä suuri osuus kuin Laajan metsävakuutuspaketin omistavista vastanneista. Kaikki uhkakuvat saavat samassa suhteessa kannatusta pois lukien metsäpalot, sillä Suppealla metsävakuutuksella vakuuttaneet pitävät tätä selkeästi suurempana uhkana kuin Perus ja Laajan metsävakuutuksella vakuuttaneet. Eläintuhoja Suppean metsävakuutuksen omistavat vastaajat eivät pidä yhtä suurena uhkana kuin muilla vakuutuspaketeilla vakuuttaneet.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää LähiTapiola Pirkanmaan metsävakuutusasiakkaiden eroja tavalliseen metsänomistajaan sekä asiakkaiden kokemia uhkia metsälleen. Vaikka kyselyyn vastanneet ovat LähiTapiola Pirkanmaan asiakkaita ja vertailuaineisto kattaa koko Suomen, voitaneen silti päätellä, että kyselyyn vastanneet ovat tavallisen metsänomistajan kaltaisia.

8.1 Ennakko-oletukset

Ennakko-oletukset eivät pitäneet paikkaansa kyselyyn vastanneiden metsävakuutuksen omaavien osalta. Oletuksena oli, että suuremman metsätilan omistavat sekä lähempänä tilaansa asuvat vakuuttavat metsiään laajemmilla vakuutuksilla. Myös metsätilan hankkimistavalla oletettiin olevan merkitystä vakuutuksiin, sillä rahalla ostamalla metsä nähtäisiin enemmän sijoituskohteena, joka halutaan vakuuttaa, toisin kuin perintönä tai lahjana saatava metsätila. Tosin perintönä tai lahjana saadut metsätilat sisältävät kenties enemmän tunnesiteitä kuin vapailta markkinoilta ostetut, jonka lisäksi metsätila on kenties nuoruudesta tuttu ja sitä arvostetaan muuten kuin taloudellisena tuottokohteena.

Odotetusta poiketen hirvituhoihin korvausta valtiolta oli hakenut vain kaksi vastaajaa. Kysymys oli esitetty ”Oletteko hakeneet valtiolta korvauksia metsätuhoihin?”. Kysymystä olisi pitänyt tarkentaa koskemaan juuri hirven aiheuttamia tuhoja. Voi olla, ettei valtiolta ole haettu korvauksia, mutta hirvituhot ovat yleisiä, joten uskoisin, että hakemuksia olisi ollut enemmän. Molemmat hirvituhoihin korvauksia hakeneet olivat saaneet myönteisen päätöksen hakemukseensa.

8.2 Maatalousyrittäjiä ja kaupunkilaisia suhteessa enemmän

Maatalousyrittäjillä oli kyselytutkimuksen perusteella enemmän metsävakuutuksia kuin yleisesti metsänomistajilla tai ainakin he vastasivat kyselyyn suhteessa enemmän kuin Hännisen tutkimukseen. Pirkanmaalla maatalous työllistää noin kolme prosenttia asukkaista ja se on Suomen maakunnista toiseksi vähiten (Knuuttila 2014, 8). Voidaan siis

olettaa, että maatalousyrittäjillä on metsävakuutus useammin kuin muilla ammattiryhmillä. Tämä saattaa johtua maatilan muista vakuutuksista, joiden ohella on vakuutettu myös metsä.

Metsänomistajat saavat LähiTapiolan vakuutuksistaan S-bonuksia sekä alennusta vakuutusmaksuista, jos he ovat metsänhoitoyhdistyksen jäseniä ja heillä on kotivakuutus LähiTapiolassa. Maatalousyrittäjät saavat alennusta metsävakuutuksen lisäksi myös maatalavakuutuksesta. Karjatilallisilla säästö maatalavakuutuksesta on 10 kertainen verrattuna metsävakuutussäästöön ja viljatilallisillakin viisinkertainen. (Etuja metsänhoitoyhdistyksen jäsenille 2018.) Nämä keskittämisalennukset vaikuttavat varmasti siihen, miksi kyseeseen vastanneilla metsänomistajilla syynä LähiTapiolassa vakuuttamiseen oli keskittäminen.

Tarkasteltaessa tarkemmin suurissa kaupungeissa asuvia huomataan, että kaupungeissa asuu keskimäärin vanhempia metsänomistajia ja he ovat myös korkeammin koulutettuja, pääasiassa yhden tilan omistajia. Heillä on samankokoisia tiloja kuin muillakin vastaajaryhmillä, mutta omistusmuodoiltaan kaupungeissa asuvat omistavat tilansa yleensä itse tai puolisonsa kanssa. Kaupungeissa asuvien yleisin tapa saada tila haltuun on saada se perintönä, mutta seuraavaksi yleisin on ollut ostaa se vapailta markkinoilta. Uhkakuvina metsälleen he pitivät myrskyjä, lumituhoja ja metsäpaloja, muut tuhonaiheuttajat olivat saaneet vain yksittäisiä vastauksia. Kaupungeissa asuvat eivät siis koe hyönteistuhoja tai eläintuhoja yhtä suuriksi uhkiksi kuin muut ryhmät. Muiden vastausten osalta suurissa kaupungeissa asuvat eivät eroa keskiarvoista vastaajien kesken.

Suurissa kaupungeissa asuvien suurempaa osuutta vastaajissa saattaa selittää se, että Pirkanmaalla on viisi yli 20 000 asukkaan kaupunkia ja lisäksi Pirkkalassa on vain hieman alle 20 000 asukasta (Kaupunkiseudun kunnat 2018). Hännisen tutkimus (2011) kattaa koko Suomen, joten Pohjois- ja Itä-Suomen vähemmän suuria kaupunkeja sisältävät alueet tasaavat koko maan kattavaa tulosta (Väestö tilastointialueittain 2018).

Muiden taustatietomuuttujien välillä ei ole yhtä selkeitä eroja Hännisen tutkimukseen suomalaisesta metsänomistajasta. Metsänhoitotöiden aktiivisuudella ei ole vaikutusta vastaajien vakuutuspaketteihin, sillä vastaukset jakaantuivat tasaisesti riippumatta siitä, millainen vakuutuspaketti vastaajalla oli. Metsänhoitotöiden tekemättömyys tai teettä-

mättömyys olivat yhtä yleisiä jokaisessa vakuutuspaketissa, johon vaikuttaa myös metsänhoitotöiden tarve, jota ei välttämättä ole ollut jokaisella tilalla, sillä kysytty aikaväli oli 2010–2016.

8.3 Vakuutuspakettien muuttaminen

Kyselytutkimukseen vastanneet nimesivät suurimmiksi uhiksi metsälleen myrskyt, metsäpalot sekä lumituhot. Näihin voi varautua Perus metsävakuutuksella, mutta silti Laaja metsävakuutus on yleisin vakuuttaneiden keskuudessa. Myrskytuhojen pelko menee samassa suhteessa vastaajien vakuutuspakettien kanssa, sillä 91 prosenttia ilmoitti pelkäävänsä myrskytuhoja metsässään ja 89 prosenttia oli vakuuttanut metsänsä myrskytuhojen varalta. Hyönteistuhot aiheuttavat pelkoa 15 prosentissa vastaajista ja ilmastonmuutoksen myötä ne saattavat lisääntyä. Hyönteiset ovat aiheuttaneet metsäpaloja enemmän vakuutuskorvaukseen johtaneita tuhoja sekä koko Suomen että LähiTapiola Pirkanmaan alueella. Palovakuutus löytyy jokaisesta vakuutuspaketista, joten sen pois jättäminen metsävakuutuksesta on tällä hetkellä mahdotonta.

Voisiko tulevaisuudessa metsävakuutuksen koota palikoista, joista saisi valita omalle metsälleen sopivan vakuutuspaketin? Tällä hetkellä metsänomistajat saattavat kokea maksavansa ”turhasta” metsävakuutuksessaan, esimerkiksi sieni- tai tulvatuhoja kaikki eivät välttämättä koe todennäköisiksi metsälleen.

8.4 Markkinoinnin kohdentaminen

LähiTapiola Pirkanmaan kannattaisi tiivistää yhteistyötään metsänhoitoyhdistysten kanssa, sillä keskittämisedut hyödyttävät molempia. Metsänhoitoyhdistykset ovat yleensä lähempänä metsänomistajaa ja kontaktia metsänomistajiin voisi saada yhdessä järjestettyjen tapahtumien kautta. Kyselyssä ei selvitetty sitä, kuinka moni on metsänhoitoyhdistyksen jäsen, mutta sieltä löytyy varmasti myös uusia asiakkaita. Markkinointia voisi lisätä uusille metsänomistajille, sillä vakuutusyhtiön vaihtaminen ei ole yleistä. Tilakauppojen ja sukupolvenvaihdosten yhteydessä olisi mahdollisuus uusiin asiakassuhteisiin. Wahlqvistin mukaan (2012) lähes kaikki yksityismetsät on vakuutettu Ruotsissa. Metsänomistajissa ei kuitenkaan ole suuria eroja suomalaisiin verrattuna paitsi tilakokojen

osalta, joten miksei Suomessakin voitaisi päästä samaan tilanteeseen aktiivisemmalla markkinoinnilla.

Eri vakuutuspakettien markkinoinnin kohdentaminen on haastavaa, sillä suuria eroja ei taustatekijöiden osalta löytynyt eivätkä metsätilansa vakuuttaneet juurikaan eroa tavallisesta metsänomistajasta. Yleinen tiedotus metsätuhoista ja niihin varautuminen metsävakuutuksella olisi järkevää, sillä edelleen yli puolet metsänomistajista on vailla metsävakuutusta. Metsänomistajat saattavat pitää vakuutuksensa samana vuodesta toiseen muuttamatta sitä metsätilan kehitysluokkajakauman muuttuessa. Yli puolet vastaajista oli perehtynyt vakuutusehtoihin pintapuolisesti, heikosti tai ei ollenkaan. Vakuutusmaksu saatetaan maksaa vuodesta toiseen tottumuksesta perehtymättä sen tarkemmin vakuutusehtoihin. Tämä saattaa vähentää halukkuutta vaihtaa vakuutusyhtiötä tai heidän tarjoamaa vakuutuspakettia.

8.5 Todennäköisimmät asiakkaat

Laaja metsävakuutus löytyy todennäköisimmin naiselta, joka on iältään 65–74 vuotias, hän on eläkkeellä tai toimii yrittäjänä metsäalalla. Koulutuksena hänellä on kansakoulu. Hän omistaa kaksi tilaa, joilla molemmilla on metsävakuutus. Näiden tilojen yhteenlaskettu pinta-ala on 50–99,9 ha ja hän on saanut metsätilat lahjaksi tai perintönä omistaen tilat itse tai puolisonsa kanssa. Nainen asuu tilan sijaintikunnassa, joka on pieni kaupunki ja hänellä on metsäsuunnitelma joko molemmilla tai toisella tilalla.

Perus metsävakuutus löytyy puolestaan 30–54-vuotiaalta mieheltä, joka on palkansaajana, muttei metsäalalla. Hän on käynyt ammattikoulun ja omistaa yhden metsätilan, jonka on ostanut vapailta markkinoilta. Tilan koko on 5–9,9 hehtaaria ja se on nykyään yhtymä. Tila sijaitsee suuressa kaupungissa. Mies asuu tilalla ja hänellä on tilalleen metsäsuunnitelma, muttei aio teettää uutta, kun nykyinen vanhenee.

Suppea metsävakuutuksen omistava on todennäköisimmin 55–64 vuotias nainen, joka on palkansaajana metsäalalla. Koulutukseltaan hän on suorittanut joko ammattikoulun tai ylioppilastutkinnon. Hän omistaa yhteensä kolme tilaa, joilla vakuutettua pinta-alaa on 100–149,9 ha. Tilat ovat perheomistuksessa tai yhtymiä. Nainen asuu yhdellä tiloistaan

taajamassa. Hänellä on osalla tiloistaan metsäsuunnitelma, muttei aio uusia niitä, kun ne vanhenevat.

LÄHTEET

- Christiansen, L. 2014. Skogsstatistisk årsbok 2014. Jönköping: Skogsstyrelsen, 27–33 [https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/statistik/historisk-statistik/ -2010-2014/skogsstatistisk-arsbok-2014.pdf](https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/statistik/historisk-statistik/-2010-2014/skogsstatistisk-arsbok-2014.pdf)
- Etuja metsänhoitoyhdistysten jäsenille. 2018. LähiTapiola Pirkanmaa. Luettu 18.4.2018. <https://www.lahitapiola.fi/maatilat/edut-ja-palvelut/kumppaniedut/mtk/mtk-edut/etuja-metsanhoitoyhdistyksen-jasenille>
- Historia. 2018. LähiTapiola. Luettu 19.3.2018. <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/lahitapiola-ryhma/yhtioryhmatietoa/historia>
- Hänninen, H. Karppinen, H. & Leppänen, J. 2011. Suomalainen metsänomistaja. Metlan työraportteja 208. Metsätutkimuslaitos, 3–39. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp208.pdf>
- Ingemarson, F. & Hugoson, M. 2006. The temporal aspect of the counselling for small-scale forest owners after the storm in Sweden 2005. Teoksessa Lönnstedt, L. & Rosenquist, B. Scandinavian Forest Economics. No 41. Tierp: Tierps Tryckeri AB, 105. Luettu 12.2.2018. http://www.metla.fi/org/ssfe/publications/SSFEproc_06.pdf#page=107
- Jyväskylän Yliopisto. 2015. Määrällinen analyysi. Luettu 3.4.2018. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>
- Kankaanhuhta, V. & Väkevä, J. 2005. Metsien terveys. Lumi. Luonnonvarakeskus. Luettu 30.12.2017. http://www.metla.fi/metinfo/metsienterveys/lajit_kansi/ablumi-n.htm
- Karhunen, J. 2013. Tosimyrskyn todennäköisyys kasvaa – vakuuta metsäsi. Finanssiala uutinen 27.6.2013. Luettu 3.11.2017. <http://www.finanssiala.fi/uutismajakka/Sivut/Tosimyrskyn-todennakoisyys-kasvaa-vakuuta-metsasi.aspx>
- Kasanen, R. & Heliövaara, K. 2014. Metsätuhot. Teoksessa Rantala, S. (toim.) Metsäkoulu. 8. painos. Porvoo: Metsäkustannus Oy.
- Kaupunkiseudun kunnat. 2018. Tampereen seutu. 2018. Luettu 27.4.2018. http://www.tampereenseutu.fi/tampereen_kaupunkiseutu/kunnat/
- Knuutila, M. 2014. Suomen maatalous ja maatalouselinkeinot 2014. Teoksessa Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Korhonen, T. 2017. Naapurin metsä voi päätyä korvattavaksesi – ”Metsätuhoihin on varauduttu liian huonosti”. Yle uutiset 25.9.2017. Luettu 3.11.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-9844522>
- Koskenniemi, T. 2003. Metsäkirjani, Metsänomistajan opas. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Laki metsätuhojen torjunnasta 20.12.2013/1087. Luettu 30.12.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131087>

LähiTapiolan omat arkistot. 2017. LähiTapiola. Saatu sähköpostilla 1–3/2018.

Metsävakuutus tuoteseloste. 2018. LähiTapiola Luettu 3.4.2018. <http://public.egate.fi/lahitapiola/lahitapiola/fi/tiedostot/198649/>

Metsävakuutus vakuutusehdot. 2018. LähiTapiola. Luettu 4.4.2018 <http://public.egate.fi/lahitapiola/lahitapiola/fi/tiedostot/121820/>

Metsän vakuuttaminen. n.d. Metsäkeskus. Luettu 28.12.2017. <https://www.metsakeskus.fi/metsan-vakuuttaminen>

Myyrätuhot. 2016. Luonnonvarakeskus. Luettu 19.3.2018. <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/metsa/metsatuhot/myyratuhot/>

Metsävakuutus tuoteopas. 2018. Osuuspankki. 2–11. Luettu 3.4.2018. https://uusi.op.fi/documents/20556/14254922/460539f_Metsavakuutus_to%20beh-dot_FIN/97f93c76-fb69-42e3-abf2-f82f013d123e

Peltola, A. 2015. Teollisuuspuun kauppa alueittain 2014. Luonnonvarakeskus. Luettu 16.3.2018 <http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/puukauppa/2014/>

Peltola, A. 2014. Metsätilastollinen vuosikirja 2014. Metsätutkimuslaitos. Tampere: Tammerprint Oy, 33, 81–83 ja 102–103 <http://www.metla.fi/julkaisut/metsatilastollisnenvsk/tilastovsk-sisalto.htm>

Pohjantähti. n.d. Metsävakuutus. Luettu 3.4.2018. https://www.pohjantahti.fi/yksityisille/vakuutukset/metsavakuutus/?gclid=EAIaIQobChMI0YXVjNOD2gIVXlu-yCh2HaQqyEAAAYBCAAEgJDkPD_BwE

Pouttu, A. ja Annila, E. 2010. Kirjanpainajalla kaksi sukupolvea kesällä 2010. Metsätieteen aikakauskirja 4/2010, 521–523.

Sutinen, S. 2015. Voiko lumituhot ehkäistä ennalta? Metsään-lehti 3.2.2015. Luettu 30.12.2017. www.metsaan-lehti.fi/fi/artikkeli/voiko-lumituhot-ehkaista-ennalta

Tietoa yhtiöryhmästä. 2018. LähiTapiola. Luettu 19.3.2018. <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/lahitapiola-ryhma/yhtioryhmatietoa>

Tilli, T & Roms, M. 2014. Metsävakuutus. Teoksessa Rantala, S. (toim.) Metsäkoulu. 8. painos. Porvoo: Metsäkustannus Oy.

Uotila, A. Kasanen, R. ja Heliövaara, K. 2015. Metsätuhot. Latvia: Metsäkustannus.

Väestö tilastointialueittain. 2018 Tilastokeskus. Luettu 27.4.2018. https://www.stat.fi/tup/rajapintapalvelut/vaesto_tilastointialueittain.html

Wahlqvist, C. 2012. Försäkrad skog – tänk på det. Sydved 6/2012. Luettu 30.4.2018 <https://www.sydved.se/skogsbruk/ekonomi-och-juridik/forsakrad-skog-tank-pa-detta>

Ylinen, I. 2012. Lojuuko laatikossasi ainaismetsävakuutus – vakuutusyhtiösi haluaa ostaa sen takaisin. MTV3-uutiset. Luettu 27.12.2017 <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/lojuuko-laatikossasi-ainaismetsavakuutus-vakuutusyhtiosi-haluaa-ostaa-sen-takaisin/1894430#gs.fkcSuOE>

Ylitalo, E. 2010. Metsätilastollinen vuosikirja 2010. Metsäntutkimuslaitos. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy, 94. <http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/julkaisut/vsk/2010/index.html>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje paperikyselyyn

Hei Metsänomistaja!

Olen metsätalousinsinööriopiskelija ja teen opinnäytetyöni liittyen metsävakuuttamiseen. Opinnäytetyön tilaajana toimii LähiTapiola Pirkanmaa. Opinnäytetyössä selvitän, millaiset metsänomistajat vakuuttavat metsiään sekä syyt miksi metsää vakuutetaan, toisin sanoen millaisia uhkakuvia metsänomistajilla on.

Kyselyn täyttämiseen menee noin 10 minuuttia. Osassa kysymyksistä voitte valita useamman vaihtoehdon. Näistä on mainittu erikseen kysymysten kohdalla. Lopussa on avoin kysymys, johon voitte tarkentaa vastaustanne mihin tahansa kysymykseen. *Jos omistatte useamman metsätilan, niin vastatkaa kysymyksiin vakuuttamienne metsätilojen osalta, jos erikseen kysymyksessä ei toisin pyydetä.*

Ohessa on vastauskuori, johon voitte laittaa täytetyn kyselylomakkeen sekä yhteystietolomakkeen, jonka täyttämällä osallistutte arvontaan. Kaikkien vastanneiden ja yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan **S-ryhmän lahjakortti** (arvo 50 €) sekä **kaksi ensiapulaukkua** (arvo 30 €). Voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti. Palauttakaa vastauksenne viimeistään 31.1.2018.

Vastauksenne käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja niitä käytetään vain opinnäytetyön tekemiseen. Vastaajan henkilöllisyys ei ilmene vastauksista.

Opinnäytetyö on valmis 5/2018 ja sen löytää LähiTapiolan konttorista, osoitteesta Rautatienkatu 10, Tampereelta.

Kiitos vastauksistanne jo etukäteen.

Ystävällisin terveisin,

Tero Linnainmaa

tero.linnainmaa@eng.tamk.fi

Liite 2. Saatekirje sähköiseen kyselyyn

Hei Metsänomistaja!

Olen metsätalousinsinööriopiskelija ja teen opinnäytetyöni liittyen metsävakuuttamiseen. Opinnäytetyön tilaajana toimii LähiTapiola Pirkanmaa. Opinnäytetyössä selvitän, millaiset metsänomistajat vakuuttavat metsiään sekä syyt miksi metsää vakuutetaan, toisin sanoen millaisia uhkakuvia metsänomistajilla on.

Kyselyn täyttämiseen menee noin 10 minuuttia. Osassa kysymyksistä voitte valita useamman vaihtoehdon. Näistä on mainittu erikseen kysymysten kohdalla. Lopussa on avoin kysymys, johon voitte tarkentaa vastaustanne mihin tahansa kysymykseen. *Jos omistatte useamman metsätilan, niin vastatkaa kysymyksiin vakuuttamienne metsätilojen osalta, jos erikseen kysymyksessä ei toisin pyydetä.*

Kyselyn vastaamisen jälkeen siirretty automaattisesti uuteen kyselyyn, johon voitte täyttää yhteystiedot arvontaan osallistumista varten. Kaikkien vastanneiden ja yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan **S-ryhmän lahjakortti** (arvo 50 €) sekä **kaksi ensiapulaukku** (arvo 30 €). Voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Vastauksenne käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja niitä käytetään vain opinnäytetyön tekemiseen. Vastaajan henkilöllisyys ei ilmene vastauksista.

Opinnäytetyö on valmis 5/2018 ja sen löytää LähiTapiolan konttorista, osoitteesta Rautatienkatu 10, Tampereelta.

Palauttakaa vastauksenne viimeistään 31.1.2018.

Kiitos vastauksistanne jo etukäteen.

Ystävällisin terveisin,

Tero Linnainmaa

tero.linnainmaa@eng.tamk.fi

Kyselytutkimus metsänomistajille.

Ensin kysymme muutamia taustatietokysymyksiä.

1. Sukupuolenne?

- Nainen
- Mies

2. Mihin seuraavista ikäryhmistä kuulutte?

- alle 30 v.
- 30–54 v.
- 55–64 v.
- 65–74 v.
- 75 v. +

3. Mikä on koulutusasteenne?

- Kansa- tai kansalaiskoulu
- Peruskoulu / keskikoulu
- Ammattikoulu tai vastaava
- Ylioppilastutkinto
- Ammattikorkeakoulu tai opisto
- Akateeminen tutkinto

4. Mikä on ammattiasemanne?

- Palkansaaja
- Yrittäjä
- Maatalousyrittäjä
- Eläkeläinen
- Työelämän ulkopuolella (opiskelija, työtön, tms.)

5. Oletteko töissä metsäalalla?

- Kyllä, palkansaajana
- Kyllä, yrittäjänä
- En

6. Kuinka monta metsätilaa omistatte?

- Yhden
- Kaksi
- Kolme
- Neljä tai enemmän

7. Jos teillä on useampi metsätila, oletteko vakuuttanut ne kaikki?

- Kaikki
 En, olen vakuuttanut (kuinka monta) tilaa

8. Mikä on kaikkien vakuuttamienne metsätilojen yhteispinta-ala?

- 5–9,9 ha
 10–19,9 ha
 20–49,9 ha
 50–99,9 ha
 100–149,9 ha
 yli 150 ha

9. Mikä on metsätilanne omistusmuoto?

Jos teillä on useampi vakuutettu metsätila, valitkaa kaikki omistustavat.

- Omistan itse tai yhdessä puolisoni kanssa
 Yhtymä
 Kuolinpesä

10. Miten tila tuli haltuunne?

Jos teillä on useampi vakuutettu metsätila, valitkaa kaikki tavat, joilla olette tilan hankkineet.

- Lahjana tai perintönä
 Ostona vanhemmilta
 Ostona muilta sukulaisilta
 Ostona vapailta markkinoilta

11. Kuinka kauan olette omistaneet metsätilan?

Vastatkaa tähän ensimmäisen omistamanne tilan osalta riippumatta siitä onko se vakuutettu vai ei.

- alle 5 vuotta
- 5–15 vuotta
- yli 15 vuotta

12. Miten asutte metsätilaan nähden?

- Asen vakituisesti tilalla
- Asun muualla tilan sijaintikunnassa, etäisyys tilalle on

- Asun tilan sijaintikunnan ulkopuolella, etäisyys tilalle on

13. Millainen on asuinpaikkanne?

- Maaseutu
- Taajama tai pienehkö kaupunki < 20 000 asukasta
- Kaupunki 20 000–100 000 asukasta
- Kaupunki > 100 000 asukasta

Seuraavaksi kysymme tietoja metsävakuuttamiseen liittyen.

14. Kuinka kauan metsätilallanne on ollut vakuutus yhtä jaksoisesti, riippumatta siitä oletteko vaihtaneet vakuutusyhtiötä?

Jos teillä on useampi vakuutettu metsätila, vastatkaa kauimmin vakuutetun metsätilan osalta.

- Alle 5 vuotta
- 5–9 vuotta
- 10–15 vuotta
- 15–20 vuotta
- Yli 20 vuotta

15. Kuinka kauan olette vakuuttaneet metsiänne LähiTapiolassa? (aikaisemmin LähiVakuutus)

- Alle 5 vuotta
- 5–9 vuotta
- 10–15 vuotta
- 15–20 vuotta
- Yli 20 vuotta

16. Minkä takia vakuutate metsiänne juuri LähiTapiolassa?

Valitse korkeintaan neljä tärkeintä syytä.

- Minulla on muutkin vakuutukset LähiTapiolassa
- Minulla on osa vakuutuksista LähiTapiolassa
- Pidän LähiTapiolasta vakuutusyhtiönä
- Hyvät verkkopalvelut
- Hyvä asiakaspalvelu ja osaava henkilöstö
- Kattava turva metsälleni
- Minulle sopivat vakuutus vaihtoehdot metsälleni
- Vakuutusyhtiön toimipiste sijaitsee lähellä minua
- Edullinen hinta
- En osaa sanoa
- Muu syy, mikä?

17. Voitte jatkaa perusteluja edelliseen kysymykseen.

18. Millainen on metsävakuutuksenne LähiTapiolassa?

Jos teillä on useampi vakuutettu metsätila, valitkaa kaikki vakuutusyydit, joita teillä on.

- Laaja metsävakuutus
 Perus metsävakuutus
 Suppea metsävakuutus

19. Kuinka hyvin olette perehtynyt vakuutusehtoihin?

- Kattavasti
 Hyvin
 Pintapuolisesti
 Heikosti
 En ollenkaan

20. Kuinka tyytyväinen olette nykyisen metsävakuutuksenne ehtoihin?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Täysin tyytymätön ○○○○○○○○○○ Täysin tyytyväinen

21. Halutessanne voitte perustella edellisen kysymyksen vastausta tähän.

22. Mitkä ovat suurimmat uhat, joita pelkäätte metsälleen koituvan?
Valitse kolme suurinta uhkaa.

- Metsäpalo
- Lumituho
- Myrskytuho
- Hyönteistuho
- Sienituho
- Tulva
- Eläintuho (ei hirvituhot)
- Vahingonteko
- Oikeusturvan takia
- Vastuuvakuutuksen takia
- Muu syy, mikä?

23. Oletteko hakeneet korvausta LähiTapiolasta vuosina 2010-2016?

- Kyllä
- En

24. Mihin vahinkoihin olette hakeneet korvausta?*Voitte valita useamman vaihtoehdon.**Jos ette ole hakeneet, voitte ohittaa kysymyksen.*

- Metsäpalon takia
- Lumituhon takia
- Myrskytuhon takia
- Hyönteistuhon takia
- Sienituhon takia
- Tulvan takia
- Eläintuhon (ei hirvituhot) takia
- Vahingonteon tai ilkivallan takia
- Oikeusturvan takia
- Vastuuvakuutuksen takia
- Muu syy, mikä?

25. Oletteko saaneet korvausta LähiTapiolasta vuosina 2010-2016?*Voitte valita useamman vaihtoehdon.**Jos ette ole hakeneet korvausta, voitte ohittaa kysymyksen.*

- Metsäpalon takia
- Lumituhon takia
- Myrskytuhon takia
- Hyönteistuhon takia
- Sienituhon takia
- Tulvan takia
- Eläintuhon (ei hirvituhot) takia
- Vahingonteon tai ilkivallan takia
- Oikeusturvan takia
- Vastuuvakuutuksen takia
- En ole saanut korvausta, vaikka olen hakenut

26. Oletteko hakeneet korvausta valtiolta metsätuhoihin vuosina 2010-2016?

- Kyllä
- En

27. Jos olette hakeneet valtiolta korvausta, oletteko saaneet korvauksen?
Jos ette ole hakeneet, voitte ohittaa tämän kysymyksen.

- Kyllä
- En

Lopuksi muutama kysymys liittyen metsänhoitotöihin ja puukauppoihin.

28. Onko vakuuttamillanne tiloilla voimassa oleva metsäsuunnitelma?
Metsäsuunnitelma on voimassa 10 vuotta.

- Kyllä, kaikilla tiloillani
- Kyllä, mutta vain osalla tiloista
- Kyllä, mutta en teetä uutta metsäsuunnitelmaa
- Ei, mutta olen ajatellut hankkia metsäsuunnitelman
- Ei, enkä aio hankkia metsäsuunnitelmaa

29. Oletteko te tai joku perheenjäsenenne tehnyt metsänhoitotöitä tiloillanne vuosina 2010-2016?
Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- En ole tehnyt mitään metsänhoitotöitä
 - Taimikonhoito (2–8m)
 - Nuoren metsän kunnostus (alle 14m)
 - Maanmuokkaus
 - Istutus
 - Kylvö
 - Kotitarvepuun korjuu
 - Energiapuun korjuu
 - Metsätien teko / perusparannus
 - Pystypuiden karsinta
 - Lannoitus
 - Ojitus
 - Jotain muuta, mitä?
 -
-

30. Oletteko teettäneet ulkopuolisella metsänhoitotöitä tiloillanne vuosina 2010-2016?
Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- En ole teettänyt mitään metsänhoitotöitä ulkopuolisella
- Taimikonhoito (2–8m)
- Nuoren metsän kunnostus (alle 14m)
- Maanmuokkaus
- Istutus
- Kylvö
- Kotitarvepuun korjuu
- Energiapuun korjuu
- Metsätien teko / perusparannus
- Pystypuiden karsinta
- Lannoitus
- Ojitus
- Jotain muuta, mitä?

31. Oletteko tehneet puukauppaa vuosina 2010-2016?

- Kyllä
- En

32. Kuinka monta kertaa olette tehnyt puukauppaa vuosina 2010-2016?

- En ole tehnyt puukauppaa
- Kerran
- Kaksi kertaa
- Kolme kertaa
- Neljä kertaa tai enemmän

Liite 4. Vastaajien ja metsätilojen taustatekijät vakuutuspaketeittain.

1(2)

	Laaja metsä- vakuu- tus (N=79)	Perus metsäva- kuutus (N=55)	Suppea metsä- vakuu- tus (N=22)	% kaikista vastaajista (N=156)
Vakuutuspakettien jakauma	51 %	35 %	14 %	100 %
Sukupuoli				
Nainen	55 %	29 %	16 %	25 %
Mies	48 %	38 %	14 %	75 %
Ikä				
alle 30 v.	100 %	0 %	0 %	1 %
30-54 v.	43 %	43 %	14 %	34 %
55-64 v.	49 %	35 %	16 %	26 %
65-74 v.	61 %	25 %	14 %	29 %
75+ v.	53 %	41 %	6 %	11 %
Ammattiasema				
Palkansaaja	42 %	40 %	19 %	29 %
Yrittäjä	62 %	31 %	8 %	8 %
Maatalousyrittäjä	47 %	36 %	17 %	23 %
Eläkeläinen	56 %	33 %	11 %	40 %
Työelämän ulkopuolella	0 %	100 %	0 %	1 %
Työskentely metsäalalla				
Palkansaaja	44 %	33 %	22 %	7 %
Yrittäjä	59 %	31 %	9 %	19 %
Ei työskentele metsäalalla	48 %	37 %	15 %	75 %
Koulutusaste				
Kansakoulu	60 %	20 %	20 %	16 %
Peruskoulu	33 %	44 %	22 %	7 %
Ammattikoulu	46 %	46 %	8 %	32 %
Ylioppilastutkinto	33 %	44 %	22 %	7 %
Ammattikorkeakoulu tai opisto	55 %	30 %	16 %	38 %
Akateeminen tutkinto	54 %	35 %	11 %	27 %
Omistamien tilojen lukumäärä				
1	44 %	45 %	11 %	50 %
2	68 %	19 %	13 %	20 %
3	41 %	35 %	24 %	11 %
4 tai enemmän	55 %	27 %	18 %	20 %
Tilan hankkimistapa				
Lahja tai perintö	56 %	29 %	15 %	27 %
Ostona vanhemmilta	51 %	34 %	15 %	34 %
Ostona sukulaisilta	52 %	31 %	17 %	14 %
Ostona vapailta markkinoilta	49 %	35 %	16 %	25 %
Tilan omistusmuoto				
Perhe	50 %	34 %	16 %	81 %
Yhtymä	44 %	41 %	15 %	15 %
Kuolinpesä	56 %	33 %	11 %	4 %

	Laaja metsä- vakuutus (N=79)	Perus metsä- vakuutus (N=55)	Suppea met- sävakuutus (N=22)	2(2) % kai- kista vastaa- jista (N=156)
Vakuutuspakettien jakauma	51 %	35 %	14 %	100 %
Tilojen yhteispinta-ala, ha				
5-9,9	36 %	52 %	12 %	17 %
10-19,9	55 %	36 %	9 %	16 %
20-49,9	48 %	33 %	19 %	32 %
50-99,9	63 %	30 %	7 %	17 %
10-149,9	56 %	22 %	22 %	10 %
Väh. 150	47 %	40 %	13 %	8 %
Asuinpaikka				
Tilalla	45 %	38 %	17 %	41 %
Sijaintikunnassa	59 %	28 %	14 %	21 %
Muualla	54 %	34 %	12 %	38 %
Asuinympäristö				
Maaseutu	51 %	32 %	17 %	51 %
Taajama <20 000 as.	48 %	33 %	19 %	13 %
Pieni kaupunki (20 000-100 000 as.)	56 %	32 %	12 %	17 %
Suuri kaupunki >100 000 as.	45 %	48 %	6 %	19 %
Metsäsuunnitelma				
Kyllä, kaikilla tiloillani	57 %	31 %	12 %	61 %
Kyllä, mutta vain osalla tiloista	57 %	21 %	21 %	8 %
Kyllä, mutta en teetä uutta	22 %	56 %	22 %	6 %
Ei, mutta olen ajatellut hankkia	50 %	42 %	8 %	9 %
Ei, enkä aio hankkia	36 %	45 %	18 %	16 %
Puukauppakerrat 2010-2016				
En ole tehnyt	53 %	40 %	7 %	10 %
1	41 %	44 %	15 %	27 %
2	54 %	29 %	18 %	18 %
3	44 %	28 %	28 %	16 %
4 tai enemmän	59 %	34 %	7 %	29 %

Liite 5. Vertailu aineiston ja Suomalainen metsänomistaja 2010- tutkimuksen välillä

	LähiTapiolan asiakkaat	Suomalainen metsänomistaja
Ikä	%	%
Alle 54 vuotta	34	30
55-64 vuotta	26	32
65-74 vuotta	29	24
Väh. 75 vuotta	11	14
Sukupuoli		
Mies	75	75
Nainen	25	25
Ammattiasema		
Palkansaaja	28	30
Maatalousyrittäjä	23	16
Yrittäjä	8	7
Eläkeläinen	40	45
Muut	1	2
Asuinympäristö		
Maaseutu	51	56
Taajama	13	19
Kaupunki (> 20 000 as.)	36	26
Asuinpaikka		
Asuu tilalla	41	42
Sijaintikunnassa	21	22
Muualla	38	35
Muualla asuvien välimatka tilalle keskimäärin, km	127	193
Pirkanmaan osalta		102